

<https://jas.ui.ac.ir/?lang=en>

Journal of Applied Sociology

E-ISSN: 2322-343X

Vol. 35, Issue 2, No.94, Summer 2024, pp 1-24

Received: 17.12.2023 Accepted: 13.03.2024

Research Paper

Materialistic Activism: A Qualitative Study on Youth Value Orientation

Hossein Afrasiabi*

Associate professor in Sociology, Faculty of Social Science, Yazd University, Yazd, Iran
hafraziabi@yazd.ac.ir

Arezoo Rezaei Sadrabadi

Master of Sociology, Faculty of Social Science, Yazd University, Yazd, Iran
arezoorezaei307@gmail.com

Neda Javaherchian

Ph.D. in Sociology, Researcher, Yazd, Iran
arezoorezaei307@gmail.com

Introduction:

A value system encompasses the social priorities that shape individuals' goals, actions, and lifestyles. It determines how people behave in society, what objectives they pursue, and how they regulate their interactions. A cohesive and integrated value system within a society sets the stage for individual and social development. However, Iranian society has undergone rapid changes across all domains, including modernization, emergence of new communication and information technologies, growth of national and global mass media, forces of globalization, and other factors that have led to cultural and value transformations. Different groups and institutions have responded to these changes in their own distinct ways. Similar to global trends, young people in Iran are questioning established and traditional identities and values. They are actively seeking new values and striving to shape their own independent, engaged, and individualized identities. Values lie at the heart of their narratives and experiences, influencing their understanding and interpretation of the world. To comprehend this value orientation, interpretative approaches are necessary as they provide a deeper exploration of the underlying layers of meaning. Qualitative methods are better suited for such an understanding, enabling researchers to delve into the profound aspects of value orientation. In this study, we adopted an emic-interpretative approach to explore the value orientation of young people in the city of Yazd. Our aim was to understand the dominant values in their lives, explore the sources and contexts of their value orientation, and gain insights into how they define and pursue their values. By engaging with the experiences of young individuals, we sought to uncover the intricacies of their value systems and the strategies they employ in navigating their lives.

Materials & Methods:

To comprehend the dimensions and constituent elements of the value system and explore the contexts, formation conditions, and consequences of youth's value orientation, we employed the systematic grounded theory approach (Corbin & Strauss, 2015). This method offers a systematic framework for categorizing findings and enables the extraction of innovative concepts and theories from the data.

The research was conducted in the city of Yazd and our participants consisted of 49 individuals aged 18-34 years, who resided in the city. Selection of the participants followed a theoretical and purposeful sampling approach. Data collection was carried out through in-depth interviews, which

were guided by specific yet open-ended questions. Participants had the freedom to provide comprehensive responses to these questions. The interviews commenced with inquiries, such as their primary aspirations in life and their most significant wishes and priorities. Throughout the conversations, additional questions were developed in accordance with the research objectives. Each interview lasted between 70 and 90 minutes.

The collected interviews were transcribed into a text format and initial edits were made to the interview texts during the open-coding process. Concurrently, new questions emerged, leading to subsequent interviews conducted alongside the coding process. In the axial coding phase,

* Corresponding author

Afrasiabi, A., Rezaei Sadrabadi, A., & Javaherchian, N. (2024). Materialistic activism: A qualitative study on youth value orientation. *Journal of Applied Sociology*, 35(2), 1-24. <https://doi.org/10.22108/jas.2024.140145.2457>

primary codes were refined and subcategories were developed by combining relevant codes. Through selective coding, we synthesized the related subcategories, resulting in the identification of 10 main categories. Through analysis and investigation, a paradigm model was constructed and subsequently, the core category was established.

Discussion of Results & Conclusion:

Through the analysis of the interviews, we constructed a comprehensive framework consisting of concepts, subcategories, main categories, and a core category. Over 700 concepts were derived from the participants' responses. By examining and consolidating similar concepts, we identified 69 subcategories. These subcategories were further classified, resulting in the identification of 10 main categories. These main categories included modern thinking, self-centeredness, materialism, virtual life, multi-faceted pressures, instrumental interactions, sense of anomie, poverty of perspective, and migrant mindset.

The core category that emerged from the analysis was materialistic activism. The participating young individuals positioned themselves at the center of life, believing that they had the freedom to live according to their desires and shaped their actions accordingly. Their goals primarily revolved around personal aspirations. With access to various sources of information and the influence of virtual life experiences, they had broken free from the confines of traditional and social norms, forming their own opinions and values. While seeking liberation from the constraints of the past and predetermined traditions, they had embraced materialism and developed a thirst for consumption. Material resources played a central role in shaping their opinions and values and their actions revolved around materialistic pursuits. This process of opinion and value formation transcended local boundaries and adopted a global perspective. They perceived themselves as influential agents, actively determining their opinions and values with an emphasis on materialism and pursuit of wealth in all aspects of life. Their inclination was to achieve maximum well-being through increased consumption of luxury goods.

The value orientation of the young participants in this study could be summarized into 4 main components: universalism, self-centeredness, materialism, and agency-seeking. These components ultimately manifested as materialistic activism. Universalism encompasses accepting differences in interactions, thinking beyond borders, and adopting a cosmopolitan outlook. It includes tolerance in everyday interactions and a global perspective in the broader context. In the dichotomy between universalism and particularism, young individuals tend to lean more towards universalism, embracing a cosmopolitan mindset.

Self-centeredness refers to the prioritization of oneself, placing personal needs and characteristics at the center of social actions. In a world where trust in others is limited, young people focus on themselves, their needs, resources,

and capabilities. In this interpretation, individuals are largely self-reliant.

Agency represents the belief in their capacity to effect change in personal and social life. It opposes passivity and encompasses the essence of subjectivity. Individuals in such circumstances perceive themselves as capable of initiating change, feeling the need for it and having the conviction that they can shape the world according to their desires. Materialism entails the prioritization of needs, goals, and material resources. It underscores the significance of material possessions and wealth in shaping their value system and decision-making processes.

The emphasis of young people on materialistic and individualistic values is a defining characteristic of modern society, which is recognized as a cognitive concept in contemporary sociological literature. This orientation seems to be shaped by two significant forces: local factors, such as economic crises, and global factors, such as the flow of information on a global scale. Today's youth live within a context heavily influenced by global information and communication technologies, which in turn impact their values. Reflexivity, as described by Giddens, is a defining feature of modernity. It entails the constant evaluation and modification of social functions in light of new information. Under the influence of media and new information technologies, we witness an accelerated reflexivity, expanding our social perspectives (Eliot, 2022: 157). As young people increasingly engage with media and virtual social networks, their desire for material values intensifies. Researchers, such as Benchman and Lemberg (2013) and Nik Maleki and Majidi (2013), have highlighted the role of media as the most significant factor in shaping the values of young individuals. Inglehart argues that communication technologies can lead to the growth of meta-materialist values (Inglehart, 2015; Inglehart and Abramson, 1999). The value and action systems of Iranian youth are shaped and evolving amidst global influences and local pressures. For many young people, the ability to express their true selves and create and present themselves as desired holds great importance. This reflects a desire for self-expression and alignment of actions with individual identity. Touraine (2022) refers to this sentiment in contemporary individuals as historicity. According to Thorne, we are transitioning from a world-centric view to a human-centric view of social life. In a society that embraces high levels of historicity, individuals are defined based on their actions and agency relationships. In such a society, morality is not solely based on obedience to authority or subjugation of interests and emotions. Instead, it is rooted in the desire for self-expression, recognition of others as individuals, acceptance of differences, and pursuit of individualization.

Keywords: Values, Value Orientation, Youth, Activism, Materialism

مقاله پژوهشی

کنش‌گرایی مادی: واکاوی کیفی جهت‌گیری ارزشی جوانان

حسین افراسیابی* ، استاد، گروه جامعه‌شناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه یزد، یزد، ایران

hafraziabi@yazd.ac.ir

آرزو رضایی صدرآبادی، کارشناسی ارشد گروه جامعه‌شناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه یزد، یزد، ایران

arezoorezaei307@gmail.com

ندا جواهرچیان، دکتری جامعه‌شناسی، پژوهشگر اجتماعی، یزد، ایران

javaherchian.neda@yahoo.com

چکیده

ارزش‌ها، مجموعه‌ای از اولویت‌ها و اهداف، کنش‌ها و مسیر زندگی کنشگران اجتماعی را تعیین می‌کنند. پژوهش حاضر با هدف فهم جهت‌گیری ارزشی جوانان شهر یزد، با رویکرد کیفی و راهبرد نظریه داده‌بنیاد نظام‌مند اجرا شده است. برای جمع‌آوری داده‌ها از تکنیک مصاحبه نیمه‌ساختاریافته استفاده کردیم. مشارکت‌کنندگان شامل ۴۹ نفر از جوانان محله‌های مختلف شهر یزد در بازه سنی ۱۸ تا ۳۴ سال است. نمونه‌گیری از نوع نظری و هدفمند است و مشارکت‌کنندگان با در نظر گرفتن حداکثر تنوع از مناطق اقتصادی و اجتماعی مختلف انتخاب شدند. تحلیل داده‌ها با شیوه کدگذاری داده‌بنیاد در سه مرحله کدگذاری باز، محوری و گزینشی تحلیل و در قالب ده مقوله اصلی و یک مقوله مرکزی دسته‌بندی شد. در فرایند تحلیل و کدگذاری به مقوله‌های اصلی نوین‌اندیشی، خودمداری، مادی‌گرایی، زیستواره مجازی، فشارهای چندجانبه، بازاندیشی، تعاملات بی‌مرز ابزاری، فقر چشم‌انداز، احساس بی‌هنجاری و ذهن مهاجر رسیدیم. کنش‌گرایی مادی نیز به‌عنوان مقوله مرکزی ساخته شد. براساس یافته‌ها، خودمحوری، مادی‌گرایی، عاملیت‌جویی و جهان‌گرایی (عام‌گرایی) مهم‌ترین مؤلفه‌های جهت‌گیری ارزشی جوانان مشارکت‌کننده در این مطالعه است. آنها به کنشگری و پیگیری عقاید و ارزش‌های جهانی/مادی خود گرایش دارند و در پرتو اطلاعات دریافتی تازه از طریق فناوری اطلاعات و ارتباطات، اقدام به بازاندیشی می‌کنند. راهبردهای کنش جوانان، پیامدهایی چون فقر چشم‌انداز، احساس بی‌هنجاری و ذهن مهاجر را به دنبال دارد.

واژه‌های کلیدی: ارزش‌ها، جهت‌گیری ارزشی، جوانان، کنشگری، مادی‌گرایی.

* نویسنده مسئول:

افراسیابی، حسین؛ رضایی صدرآبادی، آرزو. و جواهرچیان، ندا. (۱۴۰۲). کنش‌گرایی مادی: واکاوی کیفی جهت‌گیری ارزشی جوانان. جامعه‌شناسی کاربردی، ۳۵(۲)، ۱-۲۴.

<https://doi.org/10.22108/jas.2024.140145.2457>

مقدمه

ارزش‌ها از لایه‌های بنیادین فرهنگ به شمار می‌رود و استمرار و بالندگی جوامع انسانی را امکان‌پذیر می‌کند. نظام ارزشی، مجموعه‌ای از اولویت‌های اجتماعی است که اهداف، کنش‌ها و مسیر زندگی کنشگران اجتماعی را تعیین می‌کند. ارزش‌ها، پشتوانه گرایش‌ها، الگوها و کنش‌های اجتماعی‌اند. اینکه افراد در جامعه چگونه رفتار کنند، چه اهدافی را دنبال و تعاملات خود را چگونه تنظیم کنند، با جهت‌گیری ارزشی آنها ارتباط دارد. برخورداری جامعه از نظام ارزشی منسجم و یکپارچه، مقدمه توسعه فردی و اجتماعی است. جوامع تلاش می‌کنند نظام ارزشی منسجمی را تعریف کنند تا هم انسجام اجتماعی تضمین شود و هم افراد در چارچوب نظام ارزشی معین، در تعریف هویت و اهداف خود سرگردان نشوند.

نهادهای مختلف از جمله خانواده، نهادهای دینی، نهادهای آموزشی، رسانه و فضای مجازی، بر جهت‌گیری ارزشی افراد تأثیر می‌گذارند. هریک از این نهادها در جهان معاصر، تلاش می‌کند تا بخش بیشتری از نیازهای ارزشی ما را در اختیار بگیرد. نسل‌های بزرگسال، کمتر با این منابع چندگانه مواجه بودند؛ اما نسل امروز جوانان و نوجوانان، در دنیایی زندگی می‌کنند که الگوها و ارزش‌های متنوعی از منابع مختلف را دریافت می‌کنند. نسل جوان که در گذشته عمدتاً تحت تأثیر خانواده بود، در دهه‌های اخیر در دامن نهادهای مکمل و جایگزین خانواده رشد می‌کند و هر روز با ابعاد نو، گسترده و عمیق‌تر مسائل محلی و جهانی مواجه است. ما در عصر شبکه‌ها زندگی می‌کنیم که در آن شکل‌گیری شبکه‌های گوناگون اجتماعی آنلاین، شیوه‌های ارتباطی و اطلاع‌رسانی نوینی را به عرصه گسترده ارتباطات اجتماعی معرفی کرده است. انسان امروز تنها موجودی منحصر به خانواده و جامعه و کشور خود نیست، بلکه بخش جدانشدنی از جهان بشری و مناسبات جهانی است. جامعه ایران با تحولات پرشتابی در تمامی عرصه‌های زندگی از جمله نوآوری، گسترش فناوری‌های ارتباطی و اطلاعاتی نوین، رشد وسایل

ارتباط جمعی ملی و جهانی، فرایند جهانی‌سازی و عوامل دیگری مواجه شد که موجب تغییرات فرهنگی و تحولات ارزشی شد و واکنش گروه‌ها و نهادها نسبت به این دگرگونی‌ها مختلف بود. در سراسر جهان، جوانان هویت‌ها و ارزش‌های جافتاده و سنتی را زیر سؤال می‌برند و در جست‌وجوی ارزش‌ها و شکل دادن به هویتی مستقل، فعال و فردیت‌یافته‌اند که آزادانه‌تر و فراتر از مرزهای خانوادگی و اجتماعی است.

پژوهش‌های پیشین، عوامل مختلفی از جمله هوش اجتماعی (چهره‌آزاد و همکاران، ۱۴۰۱)، استفاده از رسانه‌ها (ایمانی و همکاران، ۱۴۰۰، شیرعلی‌زاده و همکاران، ۱۳۹۹، ساعی و وطنی، ۱۳۹۴، Benchman & Lemborg, 2013)، شیوه تصمیم‌گیری (حیدری و همکاران، ۱۳۹۹)، تغییرات اجتماعی و فرهنگی (صادقی و رضایی، ۱۳۹۸)، شهروندی زیست‌محیطی (رستگارخالد و همکاران، ۱۳۹۶؛ Kılıçkaya et al., 2023)، هویت دینی (حیدری و رمضانی باصری، ۱۳۹۴)، تفاوت نسلی (بوستانی و چاری‌صادق، ۱۳۹۲) سن و تحصیلات (ظهیری نیا و آزاد ارمکی، ۱۳۹۳ و جهانگیری و همکاران، ۱۳۹۱)، پیشرفت تحصیلی (Gamage Dehideniya & Tulviste & Ekanayake, 2021) و سطح توسعه اقتصادی (Tamm, 2014; Marcker et al., 2013) را در ارتباط با جهت‌گیری ارزشی بررسی کرده‌اند. پژوهش‌های کیفی انجام شده نیز، شکاف نسلی ارزشی (ربانی و محمدزاده، ۱۳۹۲) و ارزش‌های بین نسلی (نیکخواه و همکاران، ۱۳۹۷) را واکاوی کرده‌اند. در این پژوهش‌ها، کنشگران کمتر به مؤلفه‌ها و شرایط شکل‌گیری ارزش‌ها توجه کرده‌اند.

ارزش‌ها عمدتاً در لایه‌های زیرین روایت‌ها و تجربه کنشگران لانه دارد و فهم و تفسیر آنها از جهان و معنای کنش را برای آنها تعیین می‌کند. در چنین نگاهی فهم جهت‌گیری ارزشی، مستلزم استفاده از رویکردهای تفسیری و معناگراست. چنین دریافتی، سازگاری بیشتری با روش‌های کیفی دارد و با استفاده از پیمایش و نظرسنجی‌های کمی، لایه‌های عمیق معنایی و ارزشی حاصل نمی‌شود. به همین دلیل در این

زیست‌محیطی رابطه دارد. حیدری و رضانی باصری (۱۳۹۴) دریافتند جهت‌گیری ارزشی مدرن، با ابعاد اعتقادی و احساسی رابطه دارد. ظهیری‌نیا و آزاد ارمکی (۱۳۹۳) به این نتیجه رسیدند که افراد جوان‌تر و دارای تحصیلات بالاتر، به سمت ارزش‌های فرامادی گرایش دارند. بوستانی و چاری‌صادق (۱۳۹۲) به این نتیجه رسیدند که نسل جدید در ارزش‌هایی غیر از جهان‌گرایی و قدرت، حداقل با یکی از نسل‌ها تفاوت دارند. جهانگیری و همکاران (۱۳۹۱) به این نتیجه رسیدند که عضویت در انجمن‌ها، رضایت از زندگی، دین‌داری و استفاده از رسانه‌ها، با نوع جهت‌گیری ارزشی رابطه معناداری دارد. نتایج تحقیق معدنی و خسروانی (۱۳۹۰) نشان داد جنسیت، مذهبی‌بودن و رضایت از زندگی با جهت‌گیری ارزشی رابطه دارد.

پژوهش کیلیچایا و همکاران^۱ (۲۰۲۳) نشان داد هرچه جهت‌گیری ارزشی نوع‌دوستانه بیشتر باشد، طرفداری از محیط‌زیست افزایش می‌یابد. گاماگی دهیدنیا و اکانایاکی^۲ (۲۰۲۱) نشان دادند ارزش‌های شخصی، نقش مهمی در اتخاذ رویکردهای یادگیری افراد در طول تحصیل دارد و به‌ویژه در آموزش عالی، این ارزش‌ها به‌طور درخور توجهی بر شخصیت افراد در جامعه و پیشرفت‌های تحصیلی آنها تأثیر می‌گذارد. پژوهش گراش و رووی^۳ (۲۰۱۷) همبستگی مثبت بین جهت‌گیری ارزشی و رفتار صادقانه را نشان می‌دهد. مارکر و همکاران^۴ (۲۰۱۳) مطالعه‌ای درباره رابطه بین جهت‌گیری ارزشی و سلامت روان در سه کشور چین، روسیه و آلمان انجام دادند. نتایج نشان داد تأثیر جهت‌گیری ارزشی سنتی در چین بالاتر از روسیه و آلمان بود و پس از آن روسیه و آلمان قرار دارد. در جهت‌گیری ارزشی سنتی خیرخواهی و حمایت اجتماعی بیشترین تأثیر را دارد، در حالی که در جهت‌گیری ارزش مدرن، انعطاف‌پذیری تأثیر بیشتری دارد.

پژوهش تلاش شده است تا نگاهی درون‌گرا و تفسیرگرا به جهت‌گیری ارزشی جوانان شود. پژوهش حاضر، جهت‌گیری ارزشی جوانان شهر یزد را واکاوی می‌کند. از این طریق می‌خواهیم پی ببریم براساس تفسیر و تجربه جوانان، چه ارزش‌هایی در زندگی آنها غالب است، منابع و زمینه‌های جهت‌گیری ارزشی آنها چیست و در یک سؤال اینکه جوانان ارزش‌های اجتماعی را چگونه تعریف و یا چه راهبردهای ارزشی را دنبال می‌کنند؟

پیشینه پژوهش

یافته‌های پژوهش مرادی و روحانی (۱۴۰۱) نشان داد که انتظارات فزاینده در جوانان، آنها را از حوزه‌های منفعل به سوژه‌های اجتماعی و مقاوم بدل می‌کند. چهره‌آزاد و همکاران (۱۴۰۱) نشان دادند که نظام ارزش، تأثیر مثبتی بر هوش اجتماعی دارد. ایمانی و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهش خود نشان دادند متغیرهای جنسیت، گروه همسالان، ارزش‌های اخلاقی خانواده، فضای آموزشی، رسانه‌های جمعی ملی، پایگاه اقتصادی-اجتماعی و مظاهر جهانی‌شدن، اثر معناداری بر میزان فاصله بین نسلی و تعارض گفتمان دانش‌آموزان با نظام ارزشی جامعه دارد. شیرعلی‌زاده و همکاران (۱۳۹۹)، در پژوهشی با عنوان تبیین «جامعه‌شناختی تغییرات اولویت‌های نظام ارزشی جوانان»، به این نتیجه رسیدند که میزان استفاده از رسانه‌های جمعی، دین‌داری، شبکه‌های اجتماعی و ارتباط با گروه‌های مرجع با اولویت‌های ارزشی ارتباط دارد. یافته‌های این پژوهش نشان داد که ارزش اقتصادی، مهم‌ترین اولویت ارزشی جوانان است. صادقی و رضایی (۱۳۹۸) نشان دادند که تغییرات اجتماعی و فرهنگی، به تغییر ارزش‌ها و نگرش‌های ازدواج منجر شده است. ارزش‌های رفاه‌طلبانه، بازاندیشی معطوف به گذشته و گسست و طرد ارزش‌های بین‌نسلی، مهم‌ترین مقوله‌های اولویت ارزشی افراد مطالعه‌شده در تحقیق نیکخواه و همکاران (۱۳۹۷) است. نتایج مطالعه رستگارخالد و همکاران (۱۳۹۶) نشان داد فردگرایی با شهروندی

¹ Kılıçkaya et al.

² Gamage Dehideniya and Ekanayake

³ Grosch and Rau

⁴ Maercker et al.

تولویست و تام^۱ (2014) نشان دادند اولویت‌های ارزشی نوجوانان از بزرگسالان متفاوت است. ارزش‌های مربوط به لذت‌گرایی در نوجوانان و ارزش‌های مربوط به خیرخواهی در بزرگسالان بیشتر است. روی^۲ (2008) نشان داد مادی‌گرایی رابطه معنادار و مثبتی با پایگاه اقتصادی و اجتماعی در منطقه‌های توسعه‌یافته غربی و اروپای شمالی دارد. گالاند و لمل^۳ (2008) دریافتند در کشورهای بسیار پیشرفته و صنعتی نیز، ارزش‌های سنتی در کنار ارزش‌های جدید همزیستی دارد. در واقع نوگرایی ارزش‌های جدید را همراه خود به ارمغان می‌آورد، اما ارزش‌های سنتی را به‌طور هم‌زمان از بین نمی‌برد، بلکه ارزش‌های سنتی در کنار ارزش‌های جدید به حیات خود ادامه می‌دهند و گاهی اوقات با ارزش‌های جدید ترکیب می‌شوند. اینگلهارت^۴ (2006) براساس داده‌های تجربی پیمایش ارزش‌ها نشان داد ارزش‌های اجتماعی افراد در طول سه دهه گذشته در اروپا، تغییر کرده است. نتایج او حاکی از آن است که تغییرات ارزشی افراد، از اولویت‌های ارزشی اقتصادی و امنیت فیزیکی و جسمی به‌سوی اولویت‌های ارزشی خودابرازی و کیفیت زندگی در حال تحول است. در واقع به نظر او معجزه اقتصادی در کشورهای صنعتی پیشرفته در دهه‌های اخیر، افراد را از نیازهای زیستی و اولیه خود جدا کرده و این قدرت را به آنها بخشیده است که ارزش‌های فرامادی نظیر تعلق، خودابرازی و ... بروز دهند.

ملاحظات نظری

درباره ارزش‌ها و جهت‌گیری ارزشی، نظریه‌های متعددی در اندیشه اجتماعی کلاسیک و معاصر مطرح است. در میان جامعه‌شناسانی که تحولات ارزشی را در جوامع امروزی مطالعه کرده‌اند، اینگلهارت (۱۳۹۵) از همه مشهورتر است. از نظر او جایگزینی نسل جدید به تدریج به تحول بلندمدت از

ارزش‌های مادی به فرامادی منجر خواهد شد. او کمیابی و جامعه‌پذیری را عوامل پیش‌بینی‌کننده دگرگونی ارزشی می‌داند. فرضیه کمیابی، دلالت بر این دارد که رونق و شکوفایی اقتصادی به گسترش ارزش‌های فرامادی منجر می‌شود. براساس فرضیه اجتماعی شدن نیز، دگرگونی ارزش‌ها وقتی پدید می‌آید که یک نسل جوان‌تر جایگزین نسل مسن‌تر می‌شود. نظریه تحول ارزشی، برآورده شدن نیازهای مادی افراد را مایه پرنسب شدن نیازهای فرامادی و اجتماعی می‌داند. اینگلهارت (۱۳۹۵) بر این باور است که به وجود آمدن نیازهای فرامادی، باعث پیدایش جنبش‌های نوین اجتماعی با دیدگاه‌های بشردوستانه و مسائل کیفی زندگی مانند حقوق بشر، حقوق زنان، صلح، محیط‌زیست و ... می‌شود. نسل‌های جوان‌تر، نسبت به نسل‌های مسن‌تر، ارزش‌های خودشکوفایی را بیشتر می‌پذیرند. آنها در دورانی از رشد اقتصادی و اجتماعی سریع زندگی می‌کنند و در معرض دیدگاه‌های جدید و متفاوت بیشتری قرار دارند. این امر باعث می‌شود که آنها ارزش‌های جدیدی را بپذیرند و به دنبال تحقق آنها باشند. سطوح بی‌سابقه بالای امنیت اقتصادی و فیزیکی، موجب تغییر فرهنگی فراگیری میان نسل‌ها شد که شکل جدیدی به ارزش‌ها و جهان‌بینی‌های جوامع مذکور می‌داد. این تغییر فرهنگی به‌نحوی بود که باعث گذار از ارزش‌های مادی به ارزش‌های پسامادی می‌شد و این خود بخشی از گذار بزرگ‌تر از ارزش‌های بقا به‌سوی ارزش‌های ناظر بر ابراز خویش بود. این تحول فرهنگی عمده، متضمن حرکتی بود که از امنیت اقتصادی و فیزیکی و نیز انطباق با ارزش‌های گروه شروع می‌شد و به‌سوی تأکید فزاینده بر آزادی فرد در انتخاب نحوه زندگی خود پیش می‌رفت (اینگلهارت، ۱۴۰۰: ۱۳). شوارتز و بیلسکی^۵ (1994) ارزش‌ها را به دو بخش جمعی و فردی تقسیم می‌کند. ارزش‌های جمعی، ابعاد محافظه‌کاری و توجه به ماورای خود و ارزش‌های فردی، تمایل به تغییر و تقویت خود (پیشبرد اهداف شخصی) را

¹ Tulviste and Tamm

² Roy

³ Galland & Lemel

⁴ Inglehart

⁵ Schwartz & Bilsky

لذت‌های بیشتری را فراهم می‌کنند و مهارت‌ها و توانایی خود را توسعه می‌دهند. باومن (۱۳۸۴) به ناپایداری پیوندهای انسانی در جهان مدرن اشاره می‌کند و معتقد است که در این جهان، ارتباطات و پیوندهای انسانی بسیار شکننده، ناپایدار و دائماً در حال تغییرند و همهٔ تعلقات انسان به‌راحتی گسست‌پذیر و تمامی پایبندی‌ها و تعهدات، موقتی است. در جهانی که دائماً در حال فردیت‌بخشی است، افراد احساس می‌کنند که به‌راحتی دور انداخته می‌شوند. پیوندها در جهان مدرن سست است، روابط جدی نیست و مانند ردایی سبک بر دوش طلب می‌شود تا بتوان هر لحظه آن را به کنار انداخت. از نظر او در جوامع جدید، فردیت افراد در حال افزایش است، روابط مدام در حال شکل‌گیری و نابودی‌اند، شکل روابط انسانی تغییر پیدا کرده است و افراد یکدیگر را به‌صورت کالا می‌بینند؛ همان‌گونه که کالاها تاریخ انقضا دارند، روابط هم دارای تاریخ انقضایند، حتی ممکن است زمانی که تاریخ انقضای رابطه‌ای تمام نشده باشد، با گزینهٔ بهتر و پرسودتری جایگزین شود.

ریترز (۱۳۸۹) در تشریح و کاربست نظریهٔ کنش متقابل نمادین دربارهٔ خود، بر این گزاره تأکید می‌کند که خود در جهان ما تا حد زیادی دگرگون و کانون توجه ما در جهان مدرن شده است، حتی به‌صورت یک وسواس درآمده است. امروزه در جهانی زندگی می‌کنیم که بر تعداد بیشتری از چیزها تأمل می‌ورزیم. اینترنت و جهانی‌شدن، ما را در تماس با چیزهای بیشتری قرار می‌دهد و باعث می‌شود به‌نحو فزاینده بر آنها تأمل کنیم. خودمان از جمله چیزهایی هستیم که این روزها بیشتر بر آنها تأمل می‌ورزیم. امروز خود به پروژه‌ای برای بسیاری از مردم تبدیل شده است. ما دل‌مشغول خود و سازگار کردن آن با جامعه در حال تغییر و موضع در حال تغییرمان در جامعه شده‌ایم.

از نظر تورن (۱۴۰۲) جامعه‌شناسی کلاسیک، نهادینه‌شدن ارزش‌ها را منطبق بر جامعه‌پذیری کنشگران می‌دانست و کنشگر اجتماعی را حامل ویژگی‌هایی به حساب می‌آورد که

شامل می‌شود. ابعاد ارزشی تشکیل‌دهندهٔ محافظه‌کاری و توجه به ماورای خود، که بیانگر ساختار سنتی‌اند، عبارت‌اند از: امنیت، هم‌نوایی، سنت، نوع‌پرستی و جهان‌روایی (رستگاری‌وری). ابعاد ارزشی تشکیل‌دهندهٔ تقویت خود و تمایل به تغییر نیز، که بیانگر ارزش‌های مدرن‌اند، شامل قدرت، موفقیت، لذت‌گرایی، برانگیختگی و خوداتکایی‌اند.

از نظر گیدنز (۱۳۸۴)، یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های مدرن‌شدن جوامع، تشدید بازانندیشی است؛ به این معنا که کنشگران اجتماعی در پرتو دستیابی به اطلاعات جدید، در بستری از فناوری ارتباطات و اطلاعات، در همه‌چیز بازاندیشی می‌کنند. این بازاندیشی در ارزش‌ها نیز رخ می‌دهد. به اعتقاد گیدنز (۱۳۸۴)، هویت انسان در جامعهٔ حال حاضر ویژگی بازاندیشانه دارد. در قدیم هویت انسان را جامعه و سنت‌ها شکل می‌دادند، اما این هویت در جامعهٔ مدرن باید همیشه ساخته و پرداخته شود. با توجه به مفهوم بازاندیشی، فرد از طریق تعاملات و دستیابی به اطلاعات در زمینه‌های مختلف، عقاید و ارزش‌های خود را تغییر می‌دهد و افزایش جریان‌های جهانی و فرهنگ سرمایه‌داری و مصرف، این وضعیت را تشدید می‌کند و باعث می‌شود تا جامعه به‌سمت فردیت‌گرایی بالاتر سوق پیدا کند. فناوری‌ها و رسانه‌ها اعضای جهان اجتماعی را قادر می‌کند که در همهٔ ابعاد از خانواده گرفته تا مشخص‌کردن ارزش‌ها، سبک زندگی، ساختار اجتماعی، شغل و نحوهٔ زندگی را به چالش بکشند (ابراکامبی، ۱۳۸۸: ۵۳). او در حوزهٔ سنت‌ها، عرف، بدن و شیوه‌های درمان بازاندیشی می‌کند و تحولات در این کانون را معطوف به آینده و تحولات آتی می‌داند (گیدنز، ۱۳۸۷: ۱۱۳). ظرفیت اجتماعی ایجادشده برای بازاندیشی به ما اجازه می‌دهد تا به عقب برگردیم و خودمان را دوباره در نظر بیاوریم و دربارهٔ خودمان بازاندیشی کنیم (Crossley, 2005: 2). باومن (۱۳۸۴) به اجتماع فردی‌شده اشاره می‌کند که جهان اجتماعی را در بر می‌گیرد و افراد در آن، بیشتر به خود اهمیت می‌دهند و برای خود تلاش می‌کنند. افراد برای زندگی خود،

وحدت‌بخش جدید می‌دهد. این وحدت برآمده از جنبش برای آزادسازی خلاقیت انسانی است. آزادی جایگاهی بالاتر از عقلانی‌سازی و مدرن‌سازی می‌یابد. این آزادی را در معنایی عمیق‌تر، سوژگی می‌نامند. سوژگی نمایانگر ظرفیت آدمی برای آزادی خود از تحکم جماعتی است. بشر دیگر ارباب طبیعت و خرد نیست، بلکه خالق خویشتن است. کنشگر تا آنجا وحدت دارد و فعالیت‌های خود را تنظیم می‌کند و سازمان می‌دهد که به‌شخصه تاریخ‌مندی‌اش را زندگی کند؛ یعنی خود را از شکل‌ها و هنجارهای بازتولید رفتار و مصرف‌رها و در تولید الگوهای فرهنگی مشارکت کند. ارزش‌محوری برای این سوژه-کنشگران، بازشناسی خود و دیگری در مقام سوژه است. کنشگران اجتماعی دیگر از زبان تاریخ سخن نمی‌گویند، بلکه فقط از زبان خودشان و سوژه‌های معین سخن می‌گویند. عصر ما دیگر در گیر و دار علم نیست و به اخلاق‌گرایی رو کرده است. ما دیگر نمی‌خواهیم سیر وقایع را مدیریت کنیم، بلکه می‌خواهیم حق داشته باشیم تا بدون خردشدن زیر فشار سازوبرگ قدرت، خشونت و پروپاگاندا، خودمان باشیم. کنشگر معاصر، ضد جمع‌گراست و بیش از آنکه بخواهد آزادی‌بخشی جمعی را باور داشته باشد، به آزادی‌های شخصی باور دارد و بر این باور است که زندگی اجتماعی نه به‌واسطه قوانین طبیعی و تاریخ، بلکه به‌واسطه کنش انانی سازمان می‌یابد که می‌کوشند جهت‌گیری فرهنگی پذیرش‌شده خود را به مناسبات اجتماعی مسلط بدل کنند (تورن، ۱۴۰۲: ۴۲).

روش پژوهش

روش پژوهش حاضر کیفی است و از رویکرد تفسیری استفاده شده است. با توجه به اینکه به دنبال فهم ابعاد و عناصر سازنده نظام ارزشی، کشف زمینه‌ها، شرایط شکل‌گیری و پیامدهای جهت‌گیری ارزشی جوانان از دیدگاه بودیم، از روش داده‌بنیاد نظام‌مند استفاده کردیم (Corbin & Strauss, 2015). این روش، ساختار منظمی را برای دسته‌بندی یافته‌ها

برآمده از جایگاه او در نظام اجتماعی است. رفتار آنها بر پایه میزان انطباق نقش‌هایشان یا قدرت و ضعف ادغام ارزش‌ها، هنجارها و شکل‌های سازمانی جامعه تحلیل می‌شود. از نظر تورن (۱۴۰۲)، با توجه به تحولات جوامع انسانی، باید این تصویر کلاسیک از جامعه و کنشگر را کنار گذاشت و گونه‌نویسی از تحلیل را جایگزین آن کرد که تحلیل کنش اجتماعی در کانون آن قرار دارد. او در تحلیل خود از وضعیت نظام کنش در جهان جدید، تمرکز را بر فرهنگ می‌گذارد. از نظر تورن (۱۴۰۲)، فرهنگ چارچوبی برای روابط اجتماعی، مجموعه‌ای از ارزش‌ها و ایدئولوژی مسلط نیست، بلکه مجموعه‌ای از منابع و الگوهاست که کنشگران اجتماعی برای مدیریت و تسلط بر آنها، با هم نزاع می‌کنند و برای تبدیلیشان به سازمان اجتماعی، وارد مذاکره می‌شوند. در این رویکرد، فرهنگ حوزه رقابت است. کار جمعی و سطح کنش (خودتولیدی) که در هر مجموعه‌ای وجود دارد، تعیین‌کننده جهت‌گیری فرهنگی است. ما در حال گذار از تصویری جهان‌مدار از زندگی اجتماعی به تصویری انسان‌مدار از آنیم. جامعه‌ای که به بالاترین سطح تاریخ‌مندی می‌رسد، انسان را بر پایه کنش‌ها و روابط کارگزاری‌اش تعریف می‌کند. در چنین جامعه‌ای، اخلاق‌مندی بر پایه پیروی از دستورات، غلبه بر منافع و احساسات تعریف نمی‌شود، بلکه بر پایه اراده به خوداظهاری، به رسمیت شناختن دیگران در مقام شخص و پذیرش تفاوت‌ها و اراده‌هایشان برای تشخیص یافتن، تعریف می‌شود (تورن، ۱۴۰۲: ۲۸). او برای شرح معنای خود از کنشگران اجتماعی جدید، از مفهوم تاریخ‌مندی استفاده می‌کند. تاریخ‌مندی به معنای مجموعه‌ای از الگوهای فرهنگی، شناختی، اخلاقی و اقتصادی است که از طریق آن جامعه رابطه‌اش را با محیط پیرامون تنظیم و چیزی را تولید می‌کند که آن را فرهنگ می‌نامیم. ارزش‌ها همان جهت‌گیری فرهنگی عمومی در جامعه‌اند که با کالبدیافتن درون هنجارهای اجتماعی، رفتار جمعی را مدیریت می‌کنند. اصول قدیمی که وحدت‌بخش زندگی اجتماعی بود، جای خود را به اصل

و فرایند مصاحبه تا زمان غنی‌شدن مقوله‌ها و استحکام روابط بین آنها، برای رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت. اشباع نظری زمانی حاصل می‌شود که داده‌های اضافی، کمکی به تکمیل و مشخص کردن یک مقوله نظری نمی‌کنند و نمونه‌ها از آن پس مشابه به نظر می‌رسند. ما ۴۹ نفر از جوانان مناطق مختلف شهر یزد را انتخاب کردیم و مشخصات آنها را در جدول زیر آوردیم. اسامی مشارکت‌کنندگان پژوهش، مستعار است.

ارائه و استخراج نظریه از دل یافته‌ها را ممکن می‌کند. میدان پژوهش شهر یزد است. مشارکت‌کنندگان از میان جوانان ۱۸ تا ۳۴ ساله ساکن در شهر یزد، با شیوه نمونه‌گیری نظری و هدفمند انتخاب شدند. به منظور دسترسی به دیدگاه‌های مختلف، جوانان از گروه‌های اقتصادی و اجتماعی مختلف و از محله‌های گوناگون در شهر یزد انتخاب شدند. فرایند انتخاب مشارکت‌کنندگان، هم‌زمان با تحلیل داده‌ها انجام شد.

جدول ۱- ویژگی‌های مشارکت‌کنندگان

Table 1- Participant's characteristics

ردیف	نام	سن	تحصیلات	وضعیت شغلی	ردیف	نام	سن	تحصیلات	وضعیت شغلی
۱	فرزانه	۲۹	لیسانس	پرستار	۲۶	رها	۳۱	لیسانس	پرستار
۲	زهرا	۲۰	دیپلم	دانشجو	۲۷	امیر	۳۰	فوق لیسانس	مهندس معمار
۳	علی	۲۲	لیسانس	دانشجو	۲۸	محمدحسین	۳۱	دکترا	پزشک
۴	علیرضا	۳۲	فوق لیسانس	کارمند بانک	۲۹	فهیمه	۲۱	لیسانس	عکاس
۵	محمد	۲۶	لیسانس	دبیر جغرافیا	۳۰	امیرحسین	۲۸	سیکل	نقاش
۶	فاطمه	۲۸	فوق لیسانس	کارمند	۳۱	سینا	۲۷	فوق لیسانس	دبیر ادبیات
۷	راضیه	۲۵	لیسانس	دانشجو	۳۲	نفس	۳۰	سیکل	خانه‌دار
۸	سمیه	۳۱	فوق لیسانس	حسابدار	۳۳	حسین	۳۳	دکترا	جهانگرد
۹	محمدرضا	۳۰	دیپلم	مغازه‌دار	۳۴	عرشیا	۲۵	لیسانس	بیکار
۱۰	رضا	۲۶	لیسانس	بیکار	۳۵	رؤیا	۲۹	لیسانس	خانه‌دار
۱۱	حمید	۳۰	لیسانس	باریستای کافه	۳۶	آرزو	۲۴	لیسانس	خیاط
۱۲	آتنا	۲۹	فوق لیسانس	ادمین اینستاگرام	۳۷	شیوا	۲۶	دیپلم	آرایشگر
۱۳	سها	۲۴	لیسانس	دانشجو	۳۸	سامان	۲۹	دیپلم	کارگر
۱۴	سپیده	۳۰	لیسانس	خانه‌دار	۳۹	پیام	۳۴	لیسانس	بنگاه‌دار
۱۵	زهرا	۱۸	دیپلم	دانشجو	۴۰	سعیده	۲۲	فوق دیپلم	آرایشگر
۱۶	کیمیا	۲۶	لیسانس	دانشجوی ارشد	۴۱	مریم	۲۱	فوق دیپلم	کارمند
۱۷	کیانا	۱۹	دانشجو	عکاس	۴۲	حمید	۲۵	دیپلم	بازاریاب
۱۸	ستاره	۱۹	دانشجو	عکاس	۴۳	محسن	۲۸	فوق دیپلم	املاک
۱۹	علی	۲۰	دیپلم	باریستا	۴۴	الهه	۲۹	دیپلم	کارمند
۲۰	عارفه	۲۱	دانشجو	طراح داخلی	۴۵	مرجان	۲۴	دانشجو	دانشجو
۲۱	ساناز	۲۷	کارشناسی ارشد	کارمند	۴۶	فاطمه	۲۲	دیپلم	دانشجو
۲۲	نعیمه	۲۸	کارشناسی ارشد	کارمند	۴۷	طناز	۲۳	فوق دیپلم	دانشجو
۲۳	شیمیا	۲۳	لیسانس	آرایشگر	۴۸	فهیمه	۲۶	لیسانس	دانشجو
۲۴	منصوره	۲۴	دیپلم	خیاط	۴۹	مسعود	۲۳	لیسانس	باریستا
۲۵	فرشته	۲۶	کارشناسی ارشد	طراح لباس					

ترکیب کدهای مرتبط، ساخت مقوله‌های فرعی را آغاز کردیم. در مرحله کدگذاری انتخابی، با ترکیب مقوله‌های فرعی مرتبط به ۱۰ مقوله اصلی رسیدیم. ساخت مدل پارادایمی با تحلیل و بررسی آغاز شد و سپس مقوله مرکزی شکل گرفت. در نهایت تحلیل و نظریه‌پردازی را انجام دادیم. برای دستیابی به اعتمادپذیری یافته‌ها، از راهبردهای مختلفی استفاده کردیم؛ مانند تماس طولانی با مشارکت‌کنندگان (فرایند ارتباط با جوانان و انجام مصاحبه‌ها ۵ ماه طول کشید که در این مدت به صورت مداوم با جوانان ارتباط داشتیم)، تبادل نظر با هم‌تایان (درباره سؤالات، یافته‌ها و اطلاعات خود با سه نفر از متخصصان مرتبط، تبادل نظر منظم و پیوسته انجام دادیم)، کفایت مرجع (تمام مصاحبه‌های انجام شده از ابتدای پژوهش را جمع‌آوری و نگهداری کردیم) و کنترل اعضا (یافته‌های پژوهش را با جوانان مشارکت‌کننده مطرح کردیم و نظرات آنها را درباره تحلیل‌ها، تفسیرها و مقوله‌ها و نتایج پرسیدیم). برای اتکاپذیری داده‌ها سعی شده است تا مصاحبه‌های پژوهش در محیطی آرام انجام شود، تمامی مصاحبه‌ها به‌طور کامل ثبت و ضبط و بدون جهت‌گیری به‌طور کامل و دقیق پیاده‌سازی شود. برای رعایت اخلاق پژوهش، ابتدا پژوهشگر خود و هدف پژوهش را معرفی کرد و بعد اجرای مصاحبه با اعلام رضایت مصاحبه‌شوندگان، آغاز شد. همچنین به تمامی مصاحبه‌شوندگان اطمینان داده شد که تمامی مصاحبه‌ها محرمانه خواهد ماند، ضرر و زبانی متوجهشان نخواهد بود و تمامی اطلاعات با اسامی مستعار، انتشار خواهد یافت.

یافته‌ها

با تحلیل متن مصاحبه‌های انجام شده به مفاهیم، مقوله‌های فرعی، اصلی و در نهایت مقوله مرکزی رسیدیم. در ابتدا بیش از ۷۰۰ مفهوم از پاسخ‌های مشارکت‌کنندگان به دست آمد. با بررسی و تلفیق مفاهیم مشابه، به ۶۹ مقوله فرعی رسیدیم و پس از طبقه‌بندی مقوله‌های فرعی، یافته‌ها در قالب ۱۰ مقوله اصلی دسته‌بندی و تحلیل شد. مقوله‌های اصلی عبارت‌اند از:

برای گردآوری داده از روش مصاحبه عمیق استفاده کردیم؛ به این شکل که مصاحبه با سؤالات محدود و مشخص هدایت شد، اما مصاحبه‌شونده در پاسخ‌گویی به سؤالاتها و موضوع‌ها، از آزادی و اختیار کافی برخوردار بود. این نوع از مصاحبه انعطاف‌پذیری زیاده دارد و اطلاعات فراوانی را به محقق می‌دهد. همچنین مصاحبه را با سؤالاتی مانند اینکه در زندگی عمدتاً به دنبال چه هستید؟ مهم‌ترین خواسته‌ها و اولویت شما چیست؟ آغاز می‌کردیم. ما پرسش‌های مرتبط را در حین گفت‌وگو، توسعه می‌دادیم. هر مصاحبه بین ۷۰ تا ۹۰ دقیقه طول کشید. با برخی از مصاحبه‌شوندگان، دو مرحله مصاحبه شد. با رضایت مصاحبه‌شوندگان، همه مصاحبه‌ها ضبط شد و به صورت مکتوب درآمد. مصاحبه‌ها با توجه به پیشنهاد و راحتی مصاحبه‌شونده، در پارک، کافه یا محل کار انجام شد. برای دستیابی به چارچوب سؤالات پژوهش، ابتدا با تعدادی از جوانانی گفت‌وگو شد که به موضوع علاقه داشتند و بعد سؤالات طراحی و پس از مصاحبه با پنج نفر از جوانان و انجام تحلیل و بررسی مصاحبه‌ها، سؤالات پژوهش اضافه شد. فرایند مصاحبه‌ها و جمع‌آوری داده‌ها تا اشباع نظری ادامه یافت. تحلیل داده از همان مصاحبه‌های اول شروع شد. نگارندگان ابتدا چندین بار متن مصاحبه‌ها را می‌خواندند. این امر منجر می‌شد تا بینشی از مصاحبه داشته باشند و فهم کلی از داده‌ها کسب کنند. محققان بعد از این بازخوانی‌ها، فرایند کدگذاری را شروع کردند. کدگذاری با استفاده از روش کوربین و اشتراوس^۱ (2015) در سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی انجام شد. در مرحله کدگذاری باز، مصاحبه به متن تبدیل شد و ما پس از آن، خواندن متن و ویرایش اولیه متون مصاحبه را آغاز کردیم؛ سپس با خواندن تک تک گزاره‌ها، کدگذاری باز را انجام دادیم. هم‌زمان با فرایند کدگذاری، سؤالات جدیدی شکل گرفت و مصاحبه‌های جدید هم‌زمان با فرایند کدگذاری انجام شد. در مرحله کدگذاری محوری، کدهای اولیه را ویرایش و با

¹ Corbin & Strauss

نواندیشی، خودمحوری، مادی‌گرایی، زندگی مجازی، بی‌هنجاری، فقر چشم‌انداز و ذهن مهاجر. فشارهای چندجانبه، بازانده‌ی، تعاملات بی‌مرز ابزاری،

جدول ۲- مقوله‌های فرعی و اصلی مستخرج از مصاحبه‌ها

Table 2- Categories and subcategories emerged from interviews

مقوله مرکزی	جایگاه در مدل	مقوله اصلی	مقوله‌های فرعی
کنش‌گرایی مادی	شرایط علی	نواندیشی	سیالیت، کسب حقوق شهروندی، جهان‌اندیشی ارزشی، برابری جنسیتی، تحول‌خواهی
	شرایط علی	خودمداری	استقلال فردی، اولویت خویشتن، شخصی‌سازی، تاریخ‌سازی جهانی فردی، مقاومت مناسکی، شادمانه‌زیستن فردی
	شرایط علی	مادی‌گرایی	عطش پول، خواسته‌های مادی، پول مرکزی، شیوع تفکر مادی، تمایزبخشی مادی، مطالبه مادی
	شرایط	زیستواره	فراغت رسانه‌ای، همدم مجازی، اتحاد مجازی، محتوای الهام‌بخش، دوگانگی نمایش، درآمد مجازی، استیصال مجازی
	زمینه‌ای	مجازی	سونامی تورم، دغدغه بقا، شعارزدگی، بهشت اجباری، کنترل‌گری افراطی، خانواده آزارنده، نارضایتی شغلی، بی‌فایده‌ی تحصیل، ناخرسندی از تأهل
	شرایط	فشارهای	اسطوره‌شکنی، بی‌پرده‌گویی، دین اقتضائی، بلا تکلیفی، نقد افراط‌گرایی، نظارت ذهنی، پذیرش‌گزینی، وارونه‌سازی ارزشی، مقاومت در برابر یکسان‌سازی
	مداخله‌گر	چندجانبه	خرده‌فرهنگ ارتباطی، بی‌انگیزگی به ازدواج، بی‌حسی عاطفی، تشنگی ارتباطی، روابط
	راهبردها	بازاندیشی	فراهنجار، نردبان اجتماع، نارضایتی ارتباطی، اپیدمی محتوای جنسی، تقلای ارتباطی
	راهبردها	تعاملات	بی‌مسئولیتی شهروندی، خرابکاری اجتماعی، تنش عمومی، قانون‌گریزی، خرافات مدرن، هم‌رنگی مخرب
	پیامدها	احساس	فردسودگی شخصی، تنبلی نهادی‌شده، آینده‌هراسی، دورنمای اقتصادی منفی، بی‌اعتمادی اجتماعی، اضطراب منزلت
پیامدها	بی‌هنجاری	احساس جبر جغرافیایی، جست‌وجوی آرامش، پیگیری روش‌های مهاجرت، احساس محدودیت، مهمان ناخوانده	
پیامدها	فقر چشم‌انداز	ذهن مهاجر	

شرایط علی

دوری از چارچوب‌های از پیش تعیین شده اجتماعی‌اند.

یکی از مشارکت‌کنندگان در این باره گفت:

«انقدر از مرزهای جامعه عبور کردم که دیگه احساس می‌کنم با ارزش‌ها و انتظاراتی که جامعه ازم داره هم‌خونی ندارم، خودم برای خودم یک مسیری رو مشخص کردم و مرزهایی رو شکستم و ارزش‌ها و انتظارات مربوط به خودم رو شکل دادم، نه چیزی که جامعه ازم انتظار داره» (آرزو، ۲۴ساله).

جوانان معتقدند که باید حقوق شهروندی خود را به دست بیاورند و جامعه باید آنها را شهروند خود بداند، امکانات

جهت‌گیری ارزشی جوانان، تحت تأثیر عواملی چون

نواندیشی، خودمحوری و مادی‌گرایی است. البته علل متعدد دیگری هم نقش دارد، اما این عوامل در اظهارات جوانان مشارکت‌کننده، پررنگ بود.

نواندیشی: یکی از مقوله‌های به دست آمده از پژوهش،

نواندیشی است. این مقوله به اندیشه و خواسته‌های گوناگون جوانان اشاره دارد؛ به این معنا که مشارکت‌کنندگان در جست‌وجوی ارزش‌های نوین و

«اگر بخوام کلاً آدم‌های زندگی‌م رو اولویت‌بندی کنم، اول از همه خودم رو توی اولویت قرار میدم. یکی دوبار شده که خودم به‌تنهایی برای خودم تولد گرفتم و دوست نداشتم کسی توش شرکت کنه. برای همین خودم به‌صورت مستقل برای خودم تولد گرفتم» (سامان، ۲۹ساله).

جوانان تمایل دارند زندگی را برای خودشان شخصی‌سازی کنند. آنها در شخصی‌سازی اهداف، برنامه‌ها و استایل خود می‌کوشند. فاطمه ۲۸ساله گفت:

«من برای پیگیری آرزوها و هدفام دنبال به مسیری هستم که مختص به خودم باشه که هم از راه لذت ببرم و هم در نهایت بتونم به هدفام برسم. من متناسب با عقاید، توانایی‌هام و استعدادم برنامه می‌ریزم و حرکت می‌کنم، نه طی کردن راه بقیه و استفاده کردن از برنامه‌ای که متناسب با من و عقاید نیست».

مشارکت‌کنندگان به تأثیر فرد در جامعه اشاره می‌کنند و معتقدند می‌توانند به‌صورت فردی تاریخ‌سازی کنند و اثرگذار باشند. آنها به ابعاد ملی قانع نیستند و این تأثیر را به‌گونه‌ای جهانی تصور می‌کنند. آنها به مقاومت مناسبی اشاره می‌کنند که به‌نوعی اعتراض خود را از راه‌های گوناگون و اعمال مقاومتی نشان می‌دهند. از نظر آنها شادی نقش مهمی را در زندگی ایفا می‌کند و آنها زیست شاد فردی را برای خود رقم می‌زنند.

مادی‌گرایی: برای جوانان امروزه، پول محور همه‌چیز است. یکی از مصاحبه‌شوندگان می‌گفت: «پول ستارالعیوب است!» مشارکت‌کنندگان معتقدند بدون داشتن پول به استقلال نمی‌رسند. آنها از اهمیت زیاد پول و نقش محوری آن در زندگی باخبرند. شیوای ۲۶ ساله در این باره گفت:

«مهم‌ترین چیزی که توی زندگی‌م وجود داره، استقلال مالیه که تا حدی تونستم بهش دست پیدا کنم؛ اما بازم دائمی دلم می‌خواد بیشتر مستقل بشم و همه سعیم رو براش می‌کنم. اگر پول داشته باشی می‌تونی آدم مستقلی بشی و توی جنبه‌های مختلف استقلال داشته باشی و زندگی خودت رو بسازی».

جوانان عطش دستیابی به پول و دستاوردهای مادی را در خود می‌پرورانند و معتقدند در جامعه امروز، پول نقش مهم

کافی برای رشد و پیشرفت را در اختیارشان بگذارد و آزادی‌های گوناگون و اطلاع از اخبار صحیح و درست را برای آنها فراهم کند؛ سپس جوانان به جهان‌اندیشی ارزشی اشاره کردند که تمایل به اجرایی‌شدن ارزش‌های جهانی گوناگون مانند عدالت، آزادی، امنیت، مسئولیت‌پذیری و... دارند و معتقدند با اجرای این ارزش‌های جهانی در جامعه، مسیر پیشرفت هموارتر و رسیدن به آینده روشن و موفقیت امکان‌پذیر می‌شود. راضیه در این باره گفت:

«عدالت یعنی هرکسی در هر جایی که هست، به حق‌ترین باشه و بر مبنای وضعیتی که داره، مورد قضاوت قرار بگیره. این خواسته من و چیزی مثل آزادی، به نظرم باید توی همه جوامع و جهان‌ها محقق بشه. اگر ما بتونیم به این ارزش‌ها جامه عمل بپوشونیم، مطمئنم که همه‌چی رو به راه خواهد شد».

مشارکت‌کنندگان ضمن اشاره به محدودیت‌های گوناگونی که دارند، خواهان رسیدن به برابری جنسیتی اند و با توجه به اصل برابری و انسانیت، خواستار تغییر در قوانین برای رسیدن به حداکثریت برابری در جامعه‌اند و برای رسیدن به این امر، تلاش خود را انجام می‌دهند؛ سپس آنها به تحول‌خواهی اشاره می‌کنند که در راستای انتقاد از ارزش‌های گذشته، تمایل به تغییرات و ایجاد تحولات بر مبنای ارزش و خواسته‌های خود را دارند. جوانان تمایل به ایجاد انقلاب و تغییراتی بر مبنای تمایلات و ویژگی‌های خودتعیین‌گر و خودخواسته دارند.

خودمداری: جوانان مشارکت‌کننده معتقدند که خودشان باید زندگی دلخواهشان را شکل دهند. آنها باید در جنبه‌های گوناگون مالی، عاطفی، جسمی، جنسی و... استقلال داشته باشند. از نظر آنها استقلال مالی مهم‌ترین رکن برای رسیدن به دیگر جنبه‌های استقلال و داشتن زندگی مستقل فردی به شمار می‌رود. آنها به اولویت‌بودن خود در تمامی امور اشاره می‌کنند و معتقدند تنها خودشان‌اند که تا آخر عمر برای خود باقی می‌مانند و به همین دلیل باید تمام وقت، توجه و هزینه را برای مهم‌ترین شخص زندگی‌شان، یعنی خودشان، صرف کنند. یکی از مشارکت‌کنندگان در این باره گفت:

سپس آنها به نجات‌دهندگی این فضا برای رفع تنهایشان اشاره می‌کنند، به صورتی که دوست‌های مجازی می‌یابند و با آنها تبادل نظر و ارتباط پیدا می‌کنند. یکی از مشارکت‌کنندگان گفت:

«به جوری شده از طریق گوشی‌های همراه، ارتباط مجازی همه جایی و کاملاً در دسترس شده که آدم هر جا حس کرد تنه‌است، سریع به سراغ دوست‌های مجازی بره و باهاشون چت کنه. من معمولاً از روی بیکاری میرم و به آدم‌های مختلف چت می‌کنم و از تنهایی درمیام» (رؤیا، خانه‌دار).

از نظر جوانان، فضای مجازی باعث افزایش همدلی اجتماعی و میزان بالارفتن حمایت مجازی از یکدیگر، با توجه به جریان‌های شکل‌گرفته شده است. آنها به محتواهای گوناگونی اشاره می‌کنند که در راستای رشد فردی و آموزش‌های گوناگون در فضای مجازی برایشان الهام‌بخش بوده و کاربرد داشته است. ایشیا ۲۵ ساله گفت:

«رشد ویژگی‌های فردی حالا چه از نظر فکری، روحی یا عملی، از طریق دنبال کردن پیج‌هایی که محتوای خوبی دارند، قطعاً امکان‌پذیره. بعضی از پیج‌ها به هم توی بهبود افسردگی کمک کرده. پیج‌هایی که شادزیستن و توی لحظه زندگی کردن رو بهم یاد میدن».

جوانان به نمایش دوگانه خود در فضای مجازی اشاره می‌کنند، به صورتی که بین شخصیت ارائه‌شده خودشان در فضای حقیقی و فضای مجازی فاصله زیادی وجود دارد و این فاصله برایشان فشارهایی را ایجاد می‌کند. تعدادی از مشارکت‌کنندگان از راه‌های گوناگون مانند آنلاین‌شاپ یا تولید محتوا، درآمد مجازی کسب می‌کنند. در نهایت استیصال مجازی به فشارهای گوناگونی اشاره دارد که فضای مجازی برای جوانان به وجود می‌آورد.

شرایط مداخله‌گر

یکی از عوامل مهمی که در جهت‌گیری ارزشی جوانان مداخله دارد، فشارهای چندجانبه‌ای است که جوانان تجربه می‌کنند. این فشارهای گوناگون در علل و راهبردهای کنش از دیدگاه جوانان، نقش مهمی دارد. فشارهای اقتصادی و نظارت‌گری، از مهم‌ترین

و مرکزی در لذت‌بردن از زندگی و گره‌گشایی از تمامی مشکلات دارد. آنها معتقدند امروزه ذهنیت پولی در جامعه شکل گرفته است و تمامی افراد تفکر مادی دارند. امیرحسین در این رابطه گفت:

«خیلی از چیزایی که قبلاً مهم بود، دیگه الان مهم نیست؛ مثلاً انسانیت، آبرو، وجدان، شرف و ... الان دیگه همه چی بر مبنای پول سنجیده میشه. دیگه برای بقیه مهم نیست که تو چقدر آدم با وجدانی بودی، مهم اینه که الان چقدر پول تو جیبته. همه مردم هم همین‌طوری فکر می‌کنند و بر مبنای پول، انسانیت سنجیده میشه».

پول نقش عامل تمایزبخش بین افراد ثروتمند و معمولی را بازی می‌کند و باعث خاص شدن افراد می‌شود. از نظر مصاحبه‌شوندگان، پول عیب‌ها را می‌پوشاند! زمانی که افراد پول داشته باشند، دیگران عیب‌هایشان را نمی‌بینند. پول باعث پرکردن خلأهای افراد و پوشاندن نقاط ضعفشان می‌شود و به گونه‌ای ابزار کسب جایگاه دانش و احترام به شمار می‌آید. آنها مطالبه‌گری مادی را وظیفه‌ای همگانی می‌دانند و معتقدند جامعه باید مسیر را برای تمامی افراد در راستای برآورده شدن نیازهای مادی فراهم کند.

شرایط زمینه‌ای

شرایطی که زمینه و بستر را برای شکل‌گیری نظم ارزشی جوانان و راهبردهای آنها فراهم می‌کند، زیستواره مجازی است که در ادامه تشریح شده است.

زیستواره مجازی: رسانه‌های اجتماعی و فضای مجازی، بخش مهمی از زندگی جوانان را به خود اختصاص داده است. بنابراین جوان امروزی بخش عمده‌ای از ارزش‌ها، نیازها و رفتارهای خود را در فضای مجازی جست‌وجو، درونی و ابراز می‌کند. اگر بگوییم زندگی جوانان در فضای مجازی بر ساخت می‌شود، اغراق نکرده‌ایم. تفریح، کار، آموزش و .. در فضای مجازی شکل می‌گیرد. جوانان عمدتاً اوقات فراغت خود را در فضای مجازی می‌گذرانند. آنها در این فضا به تماشای فیلم و سریال می‌نشینند و یا زندگی افراد گوناگون را پیگیری می‌کنند؛

شرایط مؤثر بر جهت‌گیری جوانان است.

فشارهای چندجانبه: از نظر جوانان تورم و افزایش قیمت بی‌رویه، باعث ناتوانی آنها در تأمین هزینه‌هایشان شده است و این افزایش قیمت به صورت ناگهانی و خانه‌خراب‌کن همچون سونامی اتفاق می‌افتد. یکی از مشارکت‌کنندگان که خودش مغازه‌دار است، در این باره گفت:

«هر جنسی رو که توی مغازه میارم، دفعه بعدی که می‌خوام تهیه کنم باید قیمت بیشتری رو براش بپردازم. این کار را برای من مغازه‌دار و همچنین برای خریدار خیلی سخت می‌کنه و زندگی‌ها واقعاً دشوار شده» (محمدرضا، ۳۰ ساله).

همچنین آنها دائماً دغدغه بقا و رفع نیازهای اولیه‌شان را دارند که فکرشان را به صورت شبانه‌روزی درگیر می‌کند. جوانان از شعارزدگی و وعده‌و وعیدشنیدن از مسئولان خسته می‌شوند و دیگر تمایلی به شنیدن حرف‌های آنها ندارند. از نظر جوانان، جامعه به صورت افراطی در حال کنترل‌کردن اعضای خود است تا اعضایی را که می‌خواهد برای خود شکل دهد، اما این کار نتیجه عکس دارد. سینا که ۲۷ سال دارد، در این باره گفت:

«من دائماً در حال کنترل‌شدن بودم و هستم. اینکه الان دارم چیکار می‌کنم همه ازش اطلاع دارن. همین قضیه فیلترینگ توی اینستاگرام یا تلگرام نشون میده که می‌خوان منو کنترل کنند که نتونم به چیزایی که مدنظرمه حتی فکر کنم».

آنها اشاره می‌کنند برای زندگی در اجتماع و پذیرش به‌وسیله جامعه به اعمالی روی آورند که با خود واقعی آنها فاصله دارد و به تغییراتی منجر می‌شود که بیشتر جنبه منفی دارد. جوانان به نارضایتی‌های شغلی گوناگون و استرس‌های شغلی خود اشاره کرده‌اند. جوانان یزدی به کاربردی نبودن تحصیل و پیامد آن که بیکاری است نیز، توجه کرده‌اند. آزارنده بودن خانواده و ناخرسندی از زندگی متأهلی نیز، از مواردی است که به جوانان فشار وارد می‌کند.

راهبردهای کنش

در مواجهه با شرایط و پدیده مطالعه‌شده، جوانان از کنش‌ها و تعاملات مختلف استفاده می‌کنند. بازناندیشی ارزشی و تعاملات بی‌مرز ابزاری، از مهم‌ترین راهبردهای کنش جوانان مطالعه‌شده است. آنها در شرایطی که در آن زندگی می‌کنند، مرتب در همه امور بازناندیشی و گاهی تردید می‌کنند و برای دستیابی به اهداف خود در این شرایط، به تعاملات بی‌مرز و ابزاری روی می‌آورند.

بازاندیشی: نظام عقاید و ارزش‌های افراد، شکل‌دهنده رفتارها و زندگی آنهاست. برای بسیاری از جوانان، عقاید و ارزش‌ها بازناندیشی، تغییر و اصلاح شده است. جوانان اسطوره‌شکنی و از پذیرش بدون قید و شرط افرادی حذر می‌کنند که به‌عنوان اسطوره مطرح‌اند. آنها معتقدند که هیچ انسانی خوب مطلق نیست و تمامی افراد جنبه‌های مثبت و منفی دارند؛ بنابراین تصاویر موجود از اسطوره‌ها باید کنار گذاشته شود. آتنا ۲۹ ساله در این باره گفت:

«چیزی که به‌عنوان الگو یا اسطوره ازش یاد میشه، من با عقل و منطقم را به چالش می‌کشم و بدون قانع شدن، اون رو نمی‌پذیرم. ما مثل نسل‌های قدیمی نیستیم که بدون چون و چرا بپذیریم».

سپس آنها بی‌پرده‌گویی می‌کنند؛ به این معنا که با زبان صریح و یا گاهی با فحاشی، از عقاید و ارزش‌های گوناگون مانند جهان بعد از مرگ انتقاد می‌کنند. جوانان از افراط‌گرایان و متعصبان انتقاد می‌کنند و سخت‌گیری و تعصب را نمی‌پذیرند. آنها به نیروی درونی و ذهنی اشاره می‌کنند که از درون براساس عقاید و ارزش‌های گذشته، آنها را کنترل می‌کند و باعث شکل‌گیری احساسات منفی در هنگام کار ناهنجار می‌شود. جوانان هنگام مشکلات و سختی، به دین و امور مذهبی مراجعه می‌کنند تا مشکلاتشان را حل کنند و به آرامش برسند. جوان به بلا تکلیفی اشاره می‌کند که در اثر آن نمی‌تواند به شناخت دقیق و کاملی از عقاید و ارزش‌ها، به‌خصوص ارزش‌های دینی دست یابد. تغییرات مداوم نیز در جامعه اتفاق می‌افتد که باعث شکاکیت و نسبی‌گرایی در آنها می‌شود. مشارکت‌کنندگان اقدام به پذیرش گزینشی

«تو دیگه الآن باید هر آدمی را جوری ببینی که حتی شده یه پله به پیشرفت تو کمک کنه. کلاً برای ارتباط باید بری سمت آدمی که تو رو ببره بالاتر. از طریق هر آدمی که باهش ارتباط برقرار می‌کنی، باید یه اصل رو در نظر بگیری و اونم این هستش که به تو یه سود و منفعتی برسونه».

جوانان از نارضایتی‌های گوناگون از ارتباطات خود گله کرده‌اند. آنها از پایان ناگهانی و روابط بی‌سرانجام و بی‌نتیجه خسته و بعد از پایان ارتباط، درگیر افسردگی و بیماری‌های روحی و جسمی گوناگونی شده‌اند.

پیامدها

راهبردهای جوانان برای نشان پیامدهایی چون بی‌هنجاری، فقر چشم‌انداز و ذهن مهاجر را به‌دنبال می‌آورد که در ادامه تشریح شده است.

احساس بی‌هنجاری: یکی از مقوله‌های به دست آمده از پژوهش حاضر، بی‌هنجاری است. از نظر جوانان یزدی مشارکت‌کننده در پژوهش، در حال حاضر میزان بی‌تفاوتی افراد در جامعه افزایش یافته است، به‌طوری که آنها دیگر تمایلی به مشارکت اجتماعی در زمینه‌های گوناگون ندارند. یکی از مشارکت‌کنندگان در این باره گفت:

«من دیگه نسبت به خیلی از چیزایی که قبلاً بهشون عمل می‌کردم بی‌تفاوت شدم و دیگه برام مهم نیست. اصلاً دیگه تمایلی به شرکت توی گروه‌های مردم‌نهاد یا گروه‌هایی که به‌صورت جمعی شروع می‌کنند به پاک‌سازی زیاله‌ها ندارم» (حمید، ۳۰ ساله).

همچنین جوانان به خرابکاری اجتماعی، آسیب‌زدن به اموال عمومی و سرقت از آن اشاره می‌کنند. آنها به خرافات مدرن روی آورده‌اند، به‌گونه‌ای که در حال حاضر جوانان به‌دنبال دعانویس و انجام طالع‌بینی برای آینده‌نگری و رسیدن به خواسته‌های خودند. در این راستا آنها به‌نوعی هم‌رنگی مخرب اشاره کرده‌اند که در جامعه بی‌هنجاری دچار همه‌گیری شده است و آنها ناچارند برای همراهی با دیگران، از آنها الگو بگیرند و بسیاری از قوانین و اخلاقیات را زیر پا

می‌کنند، به‌گونه‌ای که بخش‌هایی از عقاید و ارزش‌ها را می‌پذیرند که برایشان دلخواه است و بخش‌هایی را کنار می‌گذارند که تمایلی به آن ندارند. سها که دانشجوی حقوق است، در این باره گفت:

«من از تغییر و تحول همیشه استقبال می‌کنم؛ مخصوصاً اگه توی موارد دینی و ارزشی باشه و یه حرکت جدید و نو اصلاحی باشه و باعث بشه که بتونم به شناخت بیشتری از خودم و محیط اطراف هم برسم و می‌تونم یک دین خودساخته را به وجود بیارم و بهش عمل کنم».

جوانان به این نکته اشاره می‌کنند که انسان به سهم خود ارزش‌ساز است و مسیر دلخواهش را شکل می‌دهد و آن را طی می‌کند و باید تمامی اعضا برای مبارزه با یکسان‌سازی و شبیه‌سازی تمام افراد، با یکدیگر تلاش کنند.

تعاملات بی‌مرز ابزاری: جوانان تمایل زیادی به داشتن ارتباطات گوناگون دارند و برای ایجاد و نگهداری ارتباط، دست به هر کاری می‌زنند. آتنا در این رابطه گفت:

«برای نگه‌داشتن آدم‌های اطرافم براشون خرج می‌کنم؛ از خرید چیزای روزمره بگیر تا گوشی و این چیزها و برای رسیدن به فردی که می‌خواستمش و ارتباط باهش شروع کردم به عوض کردن خودم که اکثر این تغییرات هم منفی».

تعدادی از آنها دچار بی‌حسی عاطفی شدند و تمایلی به داشتن احساسات در رابطه ندارند. از نظر آنها محتوای جنسی در زمینه‌های گوناگون در حال افزایش است. جوانان در حال تجربه روابط فراهنجار در ابعاد گوناگون‌اند. جوانان مشارکت‌کننده مجرد نسبت به ازدواج بی‌انگیزه‌اند و تمایلی به آن ندارند. مشارکت‌کنندگان به اجتماع مانند یک ابزار و نردبان برای رسیدن به خواسته‌های فردی خودشان توجه دارند. با توجه به اینکه جوانان خواسته‌های فردی دارند، جمع می‌تواند ابزار رسیدن آنها به اهداف فردی‌شان را تسهیل کند. جوانان اشاره می‌کنند که توانایی رسیدن به بسیاری از اهدافشان به‌صورت فردی و با تلاش فردی را ندارند؛ بنابراین به جمع در راستای رسیدن به اهداف خود اهمیت می‌دهند و مادامی از آن حمایت می‌کنند که مطابق با خواسته‌ها و اهداف فردی خودشان باشد. سمیه در این رابطه گفت:

چشم نمی‌آید و تنها دستاورد و موفقیت است که دیده می‌شود. این وضعیت آنها را از آینده می‌ترساند؛ سپس آنها به دورنمای اقتصادی منفی اشاره می‌کنند که در ذهن خود شکل داده‌اند. یکی از مشارکت‌کنندگان به نام رها، در این باره گفت:

«با این وضع و اوضاع اقتصادی که می‌بینم، کاملاً نسبت به آینده ناامیدم و به هدف‌های اقتصادی فکر هم نمی‌کنم. حقوق‌ها تغییری نمی‌کنه، اما قیمت‌ها روز به روز گران‌تر میشه و این‌ها نمیداره من خوش‌بین باشم».

آنها به اضطراب منزلت اشاره می‌کنند که به دلیل ترس از بی‌هدفی، بیهودگی، نداشتن قابلیت‌های شخصی و جایگاه مناسب در خانواده، آن را تجربه می‌کنند و معتقدند که میزان این اضطراب در آینده افزایش می‌یابد.

ذهن مهاجر: جوانان مشارکت‌کننده در پژوهش، تمایل زیادی به مهاجرت دارند. آنها به جبر جغرافیایی قاره آسیا و کشور ایران اشاره می‌کنند و معتقدند همین‌که در این مکان به دنیا آمدند، دچار بدشانسی شده‌اند. یکی از مشارکت‌کنندگان جوان در این باره گفت:

«من هر روز که از خواب بیدار میشم، از اینکه توی ایران و آسیا هستم استرس می‌گیرم و کل روزم رو درگیر این استرس هستم. توی این جغرافیا، تو کاملاً بلا تکلیفی و لنگ در هوا».

آنها به مهاجرت و رفتن به کشورهای خارجی، به‌عنوان مکانی برای رسیدن به ثروت اشاره کرده‌اند و معتقدند خارج از کشور، خاستگاه ثروت است. جوانان تمایل زیادی به داشتن آرامش دارند و دائماً در جست‌وجوی آن‌اند. از نظر آنها کشور ایران محدودیت‌های بسیاری دارد که آنها را در اسارت خود می‌گیرد و با انواع ممنوعیت‌ها باعث مرگ آرزوهایشان می‌شود. یکی از مشارکت‌کنندگان گفت:

«من بعد از دوران دانشگاه شاهد مرگ آرزوهایم بودم و اینها دونه دونه کشته شدن. هر چقدر از صبح تا عصر می‌دوم و کار می‌کنم، انگاری به اون هدف و مقصدی که مدنظرم بوده نمی‌رسم. هرچی می‌دوم، هدفم دورتر میشه» (محمدرضا، مغازه‌دار).

سپس به روش‌های گوناگونی روی آوردند که از طریق آن

بگذارند. سمیه که جوانی ۳۱ ساله است، در این باره گفت:

«من می‌بینم که این روزها همه دارن دروغ می‌گن، منم به‌طور ناخودآگاه آدم دروغ‌گویی شدم یا توی هر جمعی که میرم، حالا چه دختر چه پسر دارند، راجع به همدیگه غیبت می‌کنن و پشت سر هم حرف می‌زنند، از من انگاری که از آنها الگو گرفتم».

جوانان که برای اینکه تافته جدابافته‌ای از دیگران نباشند، در خیلی از کارهایی با دیگران همراهی می‌کنند که برخلاف اعتقاداتشان است و معتقدند در جامعه برای این هم‌رنگی، نوعی عادی‌سازی انجام شده است. عادی‌سازی به‌گونه‌ای است که اگر فردی هم‌رنگ با دیگران نباشد، در جامعه پیشرفت نمی‌کند؛ سپس آنها به قانون‌گریزی اشاره می‌کنند که جوانان در جامعه دچار نقص گردن و زیر پا گذاشتن قوانین مختلف‌اند و تمایل به رعایت قوانینی دارند که خودساخته است. مشارکت‌کنندگان به تنش عمومی اشاره می‌کنند که در حال حاضر پرخاشگری در جامعه افزایش پیدا کرده و فحاشی عادی‌سازی شده است.

فقر چشم‌انداز: جوانان مشارکت‌کننده عمدتاً تصویر روشن و امیدوارانه‌ای از آینده زندگی خود ندارند. آنها دیدگاه مثبتی به آینده ندارند و به همین دلیل دچار فرسودگی شخصی شده‌اند. امیرحسین ۲۸ ساله گفت:

«به نظرم آدم تا یک جایی کشش داره تا یک جایی می‌تونه تحمل کنه. تو این نقطه که من هستم، دیگه واقعاً تحمل آینده رو ندارم. حوصله هیچی رو ندارم. قبلاً اوضاع بهتر بود، ولی حالا حوصله خودمو ندارم چه برسه به دیگران و آینده و این حرفا».

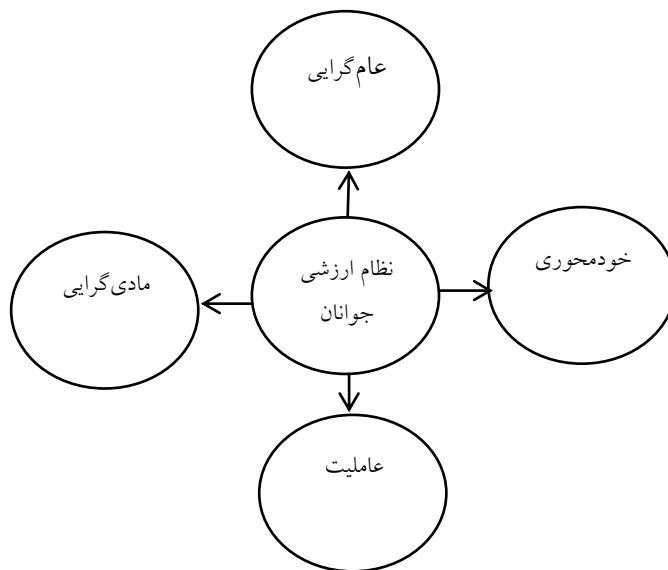
مشارکت‌کنندگان معتقدند که در حال حاضر تنبلی در جامعه تنبلی، به یک عادت همگانی تبدیل شده است و در آینده نیز افزایش می‌یابد. آنها آینده‌هراسی دارند و معتقدند اوضاع روز به روز وخیم‌تر می‌شود و آینده بدتر از حال و گذشته خواهد بود. جوانان معتقدند جامعه ارزش افراد را بر مبنای مادیات و پول می‌سنجد و تمامی داشته‌های خود را نمایش می‌دهد و این کار موجب لذت‌نبردن افراد از دستاوردهایشان می‌شود، به صورتی که تلاش‌های فرد به

تجربه‌کردن‌اند، آنان دچار از جا کنندگی شده‌اند، یعنی از مرزهای سنتی و اجتماعی از پیش تعیین شده رها شده و به شکل‌گیری عقاید و ارزش‌های مختص به خود روی آورده‌اند. در واقع تحول ابتدا در درون آنها ایجاد و با جریان تحول‌خواهی ارزشی همراه می‌شود، خود نیز خواهان ایجاد تحول‌اند و معتقدند که می‌توانند آن را ایجاد کنند. در واقع جوانان با مرزگریزی و از جا کنندگی در پی رهاشدن از قید و بندهای گذشته و سنت‌های از پیش تعیین شده‌اند؛ اما وابستگی به پول، عطش مصرف را جایگزین آن می‌کند. عقاید و ارزش‌های آنها بر منابع مالی و مادی شکل می‌گیرد و آنها کنش‌های خود را بر مدار آن سازمان می‌دهند. فرایند شکل‌گیری عقاید و ارزش‌های جوانان، دیگر به مرزهای محلی یا ملی وابسته نبوده و جنبه‌ی مرزی و جهانی پیدا کرده است. آنها در تعیین عقاید و ارزش‌ها، نقش مهم و محوری برای خود قائل‌اند و معتقدند خود عامل و سازنده‌اند. عقاید و ارزش‌های آنها در راستای مادیات و رسیدن به پول و وابستگی به بازار، در تمامی ابعاد زندگی است. آنها تمایل به دستیابی به حداکثر رفاه مصرف تجملات بیشتر را دارند. جهت‌گیری ارزشی جوانان مشارکت‌کننده در این پژوهش، ۴ مؤلفه اصلی دارد: عام‌گرایی، خودمحوری، مادی‌گرایی و عاملیت‌جویی. این مؤلفه‌ها در نهایت در قالب کنشگری مادی‌گرا ظهور و بروز پیدا می‌کند.

به مهاجرت فکر و برای آن اقدام می‌کنند. در پایان آنها معتقدند با مهاجرت کردن در کشورهای خارجی، به صورت مهمان ناخوانده پذیرفته می‌شوند که این امر سختی‌های خود را دارد، اما آنها خود را برای پذیرش تمامی سختی‌ها آماده کرده‌اند.

مقوله مرکزی: کنش‌گرایی مادی

پس از انجام فرایند کدگذاری با تحلیل مفاهیم، مقوله‌های فرعی و اصلی به مقوله مرکزی کنش‌گری مادی گرا رسیدیم. این مقوله نشانگر جهت‌گیری ارزشی جوانان است. جوانان مشارکت‌کننده خودشان را در مرکز زندگی قرار می‌دهند و معتقدند می‌توانند آن‌گونه که دلشان می‌خواهد، زندگی کنند و کنش‌هایشان را در راستای خودمحوری و خواسته‌های خود شکل دهند. جوان خود خالق خویشتن است. او در آفریدن عقاید و ارزش‌هایی می‌کوشد که شکل‌دهنده زندگی خودش باشد. او به‌طور مستقل می‌اندیشد، عقیده و ارزش می‌سازد و در راستای عقاید خودساخته‌اش عمل می‌کند. خویشتنی که او می‌سازد، در پی دستیابی به حداکثر مادیات است. جوانان در پی رسیدن به اهداف فردی‌اند و مهم‌ترین هدف آنها دستیابی به ثروت و مادیات است. اهداف آنها بر محور فرد و خویش می‌چرخد. آنها معتقدند همه زندگی از آن خودشان است و بر پایه عقاید و ارزش‌های خودشان می‌چرخد. با توجه به داشتن منابع اطلاعاتی گوناگون و زندگی مجازی که جوانان در حال

شکل ۱- مؤلفه‌های ارزشی جوانان

Fig 1- Components of youth value orientation

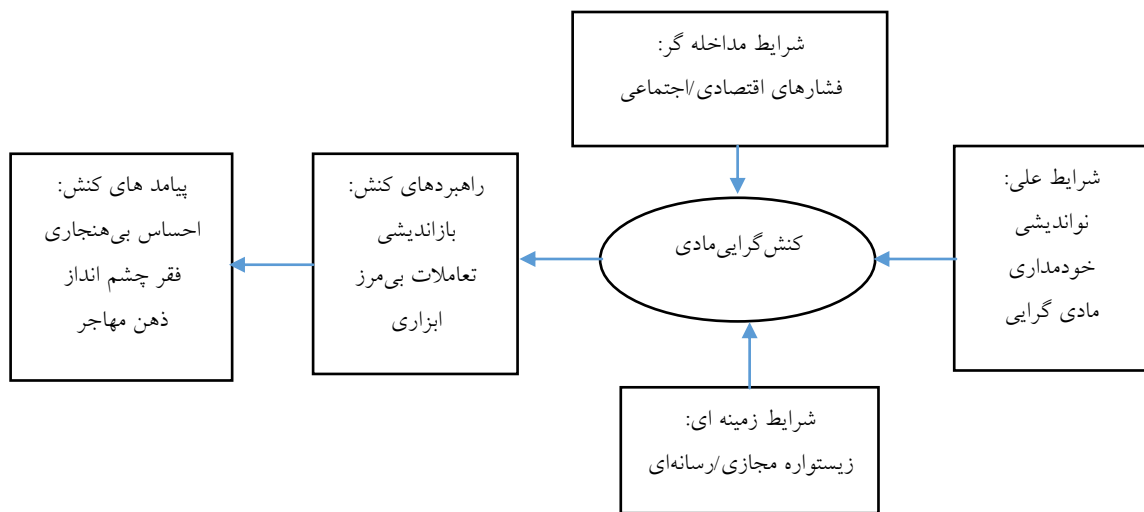
بهبتر است خود را دریابد. در چنین تعبیری، هرکسی با خودش تنهاست!

عاملیت به معنای باور و احساس نیاز به عاملیت و ایجاد تحول در زندگی شخصی و اجتماعی است. این مفهوم در برابر انفعال قرار می‌گیرد و در بر دارنده محتوا و بار سوژگی است. افراد در چنین شرایطی خود را دارای قابلیت ایجاد تغییر می‌دانند. در واقع فرد نیاز به تغییر را حس می‌کند و معتقد است می‌تواند جهان را تغییر دهد و آن را طبق میلش بسازد.

مادی‌گرایی به معنای اولویت نیازها و اهداف و منابع مادی است. از نظر جهت‌گیری ارزشی، در مقایسه دوگانه مادی‌گرایی/غیرمادی‌گرایی، اولویت با مادی‌گرایی است.

عام‌گرایی شامل پذیرش تفاوت‌ها در تعاملات و همچنین اندیشیدن و عمل کردن فراتر از مرزها و در بستری جهان وطنی است. این مقوله در بر گیرنده جهان‌گرایی و اندیشیدن ورای مرزهای ملی، جنسیتی، قومیتی و طبقاتی است. این مفهوم در بر دارنده مدارا در تعاملات خرد روزمره و جهان‌گرایی در نگاهی کلان است. از میان دوگانه عام‌گرایی و خاص‌گرایی، جوانان عمدتاً به عام‌گرایی گرایش دارند و جهان وطنی می‌اندیشند.

خودمحوری به معنای خویشتن را در مرکز دیدن و قراردادن نیازها و خواسته‌های خود در کانون و محور کنش‌های اجتماعی است. در دوگانه خود و دیگری، جوانان امروزی به خود، نیازها، منابع و توانمندی‌هایش توجه دارد، در صدد برساخت خود با معیارهای خود و مبتنی بر توانمندی‌های خود است و به دنبال این است که خود را طبق میلش بسازد. در جهانی که نمی‌توان به دیگران اعتماد کرد،

شکل ۲- مدل پارادایمی

Fig 2 - Paradigme model

راهبردهای جوانان در راستای کنشگری مادی‌گرا، پیامدهایی چون فقر چشم‌انداز، بی‌هنجاری و ذهن مهاجر را به دنبال می‌آورد. جوان امروز که در همه‌چیز بازاندیشی می‌کند و خواهان شکل‌دادن زندگی بر مبنای عقاید و خواسته‌های خودش است، زمانی که به آزادی در داشتن سبک زندگی دلخواه مادی خود دست نمی‌یابد و روز به روز از پول و خواسته‌های مادی‌اش دورتر می‌شود، آینده را متزلزل و تاریک می‌بیند. او که دچار فقر چشم‌انداز شده است، دیگر تمایلی به پایبندی و هنجارهای جامعه ندارد و قانون‌گریز می‌شود و به بی‌هنجاری می‌رسد. جوان که شرایط را به هم ریخته، نامتعادل و بی‌ثبات می‌داند، شاهد مرگ آرزوهایش است. او تنها راه‌حل را در مهاجرت می‌داند و در جست‌وجو و تکاپو برای یافتن راهی برای رفتن از وطن و پیگیری کنش‌های مادی‌اش در جهان دیگری است. او که شاهد مهاجرت دوستان و اطرافیانش است، بیش از پیش تمایل به مهاجرت می‌یابد و چون نمی‌تواند و در بسیاری از موارد شرایطش را ندارد، ذهنی می‌یابد که در اینجا نیست و دائم خواهان و پیگیر رفتن به خارج از کشور است. جوان که به دنبال تحول است، افکار خود را نوسازی و عقایدش را بازبینی می‌کند و می‌کوشد که از این طریق زندگی را برای خود آسان کند، اما ذهنی دارد که

جهت‌گیری ارزشی جوانان در قالب مقوله کنش‌گرایی مادی‌گرا بروز می‌یابد و راهبردهای آنان بازاندیشی و تعاملات بی‌مرز ابزاری است. کنشگری جوانان بیانگر ظرفیت آنان در رهایی خود از مرزها و چارچوب‌های پیشین است. او به تغییر ارزش‌ها و عقاید گذشته بر مبنای خواسته‌های خود روی می‌آورد و گاهی دست به وارونه‌سازی ارزشی می‌زند. او در پی شکل‌گیری عقاید و ارزش‌های مدنظر خود، عقاید گذشته را بازبینی و اصلاح می‌کند یا ارزش‌های جدیدی را مطابق نیازهای خود شکل می‌دهد. او در جنبه‌های مختلف زندگی، برای شکل‌دادن همه‌چیز حول محور خود و خواسته‌هایش است و در این راه تلاش می‌کند و کنش‌هایش را در این راستا سازمان می‌دهد. از دیگر راهبردهای جوانان، داشتن تعاملات نامحدود و بی‌مرزی است که برایشان سود و منفعتی نیز داشته باشد. در واقع در این زمان امکان آشنایی‌ها و شکل‌گیری روابط نامحدود افزایش می‌یابد؛ اما این روابط نیز حول محور خود و فرد می‌چرخند. کثرت این روابط آنان را درگیر مرز در روابط نمی‌کند، به طوری که آنها روابط باز و بی‌مرز را ترجیح می‌دهند. جوانان در ارتباطشان به دنبال پیشرفت و دستیابی به منفعت، به خصوص منفعت مادی‌اند و آغازگر روابطی می‌شوند که به نحوی برایشان فایده مادی داشته باشد.

دائماً به فکر رفتن و ساختن آینده روشن، نوین، خودساخته و با حداکثر ثروت است.

نتیجه

این پژوهش با هدف واکاوی جهت‌گیری ارزشی جوانان انجام شد. براساس یافته، جهت‌گیری ارزشی جوانان به سمت کنشگری مادی است و ایفای عاملیت و کنشگری برای آنها محوریت دارد. جوانان با محوریت خود در بستری از اطلاعات و ارتباطات جهانی، بازناندیشی و ارزش‌های خود را برساخت می‌کنند. برای بیشتر جوانان مشارکت‌کننده، مهم این است که دستاورد مادی (به‌ویژه پول) داشته باشند و خود را ابراز کنند.

عام‌گرایی از مهم‌ترین مؤلفه در جهت‌گیری ارزشی مشارکت‌کنندگان است. این مؤلفه در برگیرنده پذیرش تفاوت‌ها در تعاملات و همچنین اندیشیدن و عمل کردن فراتر از مرزها و در بستری جهان وطنی است. مشارکت‌کنندگان به منابع فرازمینه‌ای و جهانی در نگرش و رفتار گرایش دارند؛ تمایلاتی که شامل جهان‌گرایی و اندیشیدن ورای مرزهای ملی، جنسیتی، قومیتی و طبقاتی است. مدارا در تعاملات روزمره و جهان‌گرایی در نگاهی کلان است.

توجه جوانان به ارزش‌های مادی و فردگرایانه، از ویژگی‌های جامعه مدرن است که در جامعه‌شناسی معاصر، مفاهیم آشنایی به حساب می‌آید. به نظر می‌رسد که این جهت‌گیری در بستر دو نیروی مهم محلی (تنگنای اقتصادی) و جهان (جریان جهانی اطلاعات) ساخته می‌شود. جوانان امروز در بستری از فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی جهانی زندگی می‌کنند و بالطبع ارزش‌های آنان نیز از این اطلاعات تأثیر می‌پذیرد. گیدنز (۱۳۸۷) بر این باور است که مدرنیته، تحولات اجتماعی دراماتیک را به همراه دارد. یکی از ویژگی‌های مدرنیته برای گیدنز، بازناندیشی جهان اجتماعی است. بازناندیشی به معنای نحوه اندیشیدن، نظارت و تأمل انسان‌ها درباره عملکردشان است. بازناندیشی جامعه مدرن شامل این واقعیت است که عملکردهای اجتماعی، در سایه

اطلاعات برآمده (تازه) درباره آن عملکردها، به‌طور مرتب آزموده و اصلاح می‌شوند. تحت تأثیر گسترش ارتباطات رسانه‌ای و فناوری‌های نوین اطلاعاتی، ما شاهد شتاب فرایند بازناندیشی اجتماعی هستیم. چشم‌های اجتماعی ما به‌طرز دراماتیکی گسترده شده است (Elliot, 2022: 157). با افزایش استفاده جوانان از رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی مجازی، میل افراد به ارزش‌های مادی تشدید می‌شود. در پژوهش ایمانی و همکاران (۱۴۰۰)، بنچمان و لمبرگ^۱ (2013) و نیک‌ملکی و مجیدی (۱۳۹۲) به نقش رسانه به‌عنوان مهم‌ترین عامل تغییردهنده ارزش‌های جوانان و ایجادکننده فاصله ارزشی و تعارض گفتمان اشاره شده است. اما آنچه به‌طور خاص نباید درباره ایران غفلت شود، اثرگذاری این عامل در بستری از تنگنای اقتصادی است. اینگلههارت (۱۳۹۵) معتقد است تکنولوژی‌های ارتباطی باعث رشد ارزش‌های فرامادی‌گرایانه می‌شود. اما ساختار اقتصادی جامعه نیز در جهت‌گیری و اولویت‌بندی ارزشی اعضای جامعه مؤثر است. اگر افراد در دوران اجتماعی شدن دچار محرومیت اقتصادی باشند، ارزش‌های مادی برای آنها اولویت پیدا می‌کند. فرد بیشترین ارزش را برای مواردی قائل است که عرضه آن کم است (Inglehart & Abramson, 1999). نظام ارزشی و کنشی جوان ایرانی در میانه مواجهه موج‌های فرازمینه‌ای (جهانی) و فشارهای زمینه‌ای (محلی) شکل گرفته و در حال تحول است. از یک‌سو در زندگی مجازی و رسانه‌ای، با ارزش‌های جهانی در تماس است و هم‌زمان با واقعیت‌های محلی و تنگناهای اقتصادی و اجتماعی زندگی می‌کند. همچنین نوعی شکاف بین آنچه می‌خواهد و آنچه می‌تواند، احساس می‌شود و درگیر نوعی مسئله‌مندی ارزشی است. آنچه در جامعه کنونی رخ داده است، سلطه اقتصاد و هنجارهای آن بر فرهنگ و نظام ارزشی است. اقتصاد در ایران به دو دلیل به نیروی پیشران و تحول‌بخش در عرصه فرهنگ و کنش تبدیل شده است؛ جهانی‌شدن لیبرال و فشارهای اقتصادی ناشی از تحریم

¹ Benchmann & Lemborg

اخلاق‌گرایی رو کرده است. ما دیگر نمی‌خواهیم سیر وقایع را مدیریت کنیم، بلکه می‌خواهیم حق داشته باشیم که بدون خردشدن زیر فشار سازوبرگ قدرت، خشونت و پروپاگاندا، خودمان باشیم (تورن، ۱۴۰۲: ۴۲). کنشگر معاصر، ضد جمع‌گراست و بیش از آنکه بخواهد آزادی‌بخشی جمعی را باور داشته باشد، به آزادی‌های شخصی باور دارد و بر این باور است که زندگی اجتماعی نه به‌واسطه قوانین طبیعی و تاریخ، بلکه به‌واسطه کنش آنانی سازمان می‌یابد که می‌کوشند جهت‌گیری فرهنگی پذیرش‌شده خود را به مناسبات اجتماعی مسلط بدل کنند (تورن، ۱۴۰۲: ۴۲).

پیشنهادها: یافته‌های این پژوهش برای جوانان، خانواده‌ها، نهادهای مرتبط، برنامه‌ریزان و افرادی تشریح می‌شود که به‌نحوی با جوانان سر و کار دارند. شناخت نظام ارزشی جوانان به برنامه‌ریزان کمک خواهد کرد تا به‌نحو کارآمدتری با جوانان آشنا شوند و برنامه‌ریزی کنند. معمولاً بین دیدگاه نسلی که برای جوانان برنامه‌ریزی می‌کنند و خود جوانان شکاف وجود دارد. فهم عمیق جهان جوانان از دریچه یافته‌های پژوهشی، فهم واقع‌بینانه از نظام ارزشی جوانان را برای برنامه‌ریزان فراهم می‌کند. کاهش مشکلات و فشارهای اقتصادی و اجتماعی بر جوانان، جهت‌گیری ارزشی آنها را از مادی‌گرایی فاصله می‌دهد. ارتقای احساس عاملیت و نقش‌آفرینی در عرصه‌های مختلف، به عطش کنشگری پاسخ می‌دهد. نهادهای مختلف در این زمینه چاره‌اندیشی می‌کنند. احترام به حس کنشگری و کاهش فشار اقتصادی و اجتماعی، مهم‌ترین انتظار جوانان است. این حس کنشگری در صورت تنگنا به اعتراض منجر می‌شود. جوانان عمدتاً از سیاست دوری می‌کنند، مگر مجبور شوند. آنها گرایش چپ ندارند، مگر به این سمت سوق داده شوند. آنها گرایش زندگی دارند و سیاست زندگی را محافظه‌کارانه دنبال می‌کنند. شرایط و فشارها آنان را به‌سمت کنش‌های چپ (رادیکال) سوق می‌دهد. فراهم کردن چشم‌انداز امکان‌عاملیت و کنشگری، بخش عمده‌ای از ذهن آنها را آرام می‌کند.

و ناکارآمدی. دلیل اول، سرایت ارزش‌های نئولیبرالیسم پول‌محور و مصرف‌گرایی در جهان معاصر است که در اثر این شرایط، پول به همه عرصه‌های زندگی از جمله فرهنگ، ارزش‌ها و کنش‌های انسان معاصر رخنه کرده است. در کنار این عامل، در ایران به‌طور خاص، فشارهای اقتصادی ناشی از تحریم و ناکارآمدی نظام اقتصادی، در اولویت یافتن و غلبه هنجارهای اقتصادی بر کنش و ارزش‌ها مؤثر بوده است.

مؤلفه برجسته دیگر جهت‌گیری ارزشی مشارکت‌کنندگان، محوریت خود و کنشگری و ابراز عاملیت خود است. برای بسیاری از جوانان، این مسئله بسیار اهمیت دارد که بتوانند خود واقعی را ابراز کنند و خود را آن‌گونه که می‌خواهند، بسازند و به نمایش بگذارند. این شرایطی است که در آن میل به خویشتن، ابراز خویشتن و عمل در راستای هویت فردی خود، از اهمیت زیادی برخوردار است. تورن (۱۴۰۲)، جامعه‌شناس معاصر فرانسوی، این حس را در انسان معاصر، با عنوان تاریخ‌مندی یاد می‌کند. طبق گفته او، ما در حال گذار از تصویری جهان‌مدار به تصویری انسان‌مدار از زندگی اجتماعی هستیم. جامعه‌ای که به بالاترین سطح تاریخ‌مندی می‌رسد، انسان را بر پایه کنش‌ها و روابط کارگزاری‌اش تعریف می‌کند. در چنین جامعه‌ای، اخلاق‌مندی بر پایه پیروی از دستورات، غلبه بر منافع و احساسات تعریف نمی‌شود، بلکه بر پایه اراده به خوداظهاری و به رسمیت شناختن دیگران در مقام شخص و پذیرش تفاوت‌ها و اراده‌هایشان برای تشخیص یافتن، تعریف می‌شود. کنشگر تا آنجا وحدت دارد و فعالیت‌های خود را تنظیم می‌کند و سازمان می‌دهد که به‌شخصه تاریخ‌مندی‌اش را زندگی کند، یعنی خود را از شکل‌ها و هنجارهای بازتولید رفتار و مصرف‌رها و در تولید الگوهای فرهنگی مشارکت کند. ارزش‌محوری برای این سوژه-کنشگران، بازشناسی خود و دیگری در مقام سوژه است. کنشگران اجتماعی دیگر از زبان تاریخ سخن نمی‌گویند، بلکه فقط از زبان خودشان و سوژه‌های معین سخن می‌گویند. عصر ما دیگر در گیر و دار علم نیست و به

تقدیر و تشکر

این پژوهش با حمایت مالی اداره کل ورزش و جوانان انجام شده است. از مدیران و شورای پژوهشی این اداره کل سپاسگزاریم. همچنین از جوانانی که در مصاحبه‌ها شرکت کردند، قدردانی می‌کنیم.

تعارض منافع: نگارندگان اعلام می‌کنند که با هیچ فرد یا سازمانی تعارض منافع ندارند.

منابع فارسی

ابراکرمی، ن. (۱۳۸۸). *درآمدی بر جامعه‌شناسی*. تهران: نشر نی.

ایمانی، الف؛ کلدی، ع. و ساروخانی، ب. (۱۴۰۰). بررسی علل فاصله بین نسلی و تعارض گفتمان دانش آموزان با نظام ارزشی جامعه شهری. *مطالعات جامعه‌شناختی* شماره ۱۱ (۴۱)، ۳۱-۶۷.

<https://www.doi.org/10.30495/uss.2022.691715>

اینگلهارت، ر. (۱۳۹۵). *تحول فرهنگی در جوامع پیشرفته صنعتی* (ترجمه مریم وتر)، تهران: نشر کویر.

اینگلهارت، ر. (۱۴۰۰). *تحول فرهنگی انگیزه‌های مردم دگرگون می‌شوند و جهان را دگرگون می‌کنند* (مترجم بهزاد عطارزاده)، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.

باومن، ز. (۱۳۸۴). *عشق سیال* (ترجمه عرفان ثابتی)، تهران: ققنوس.

بوستانی، د. و چاری‌صادق، م. (۱۳۹۲). بررسی ساختار و محتوای ارزشی نسل‌ها (مطالعه موردی شهروندان بالای ۱۸ سال کرمان). *راهبرد اجتماعی فرهنگی*، ۲ (۶)، ۷-۴۱.

<https://doi.net/dor/20.1001.1.22517081.1392.2.1.1.5>

تورن، آ. (۱۴۰۲). *بازگشت کنشگر: نظریه اجتماعی در جامعه پساصنعتی* (ترجمه سلمان صادقی‌زاده)، تهران: ثالث.

جهانگیری، ج؛ ابوترابی زارچی، ف؛ تنها، ف. و ابوترابی زارچی، ح. (۱۳۹۱). بررسی رابطه بین رضایت از زندگی خوابگاهی و از خود بیگانگی دانشجویان دختر

خوابگاهی (مطالعه موردی: دانشگاه اصفهان). *زن در*

فرهنگ و هنر، ۴ (۱۴)، ۸۹-

<https://www.doi.org/10.22059/jwica.2012.29141.106>

چهره‌آزاد، الف؛ رضاپور میرصالح، ی؛ چوب فروش‌زاده، آ. و هاشمی، الف. (۱۴۰۱). نقش هوش اجتماعی در ارتباط بین نظام ارزشی و تفکر جنایی (مورد مطالعه: نوجوانان خانواده‌های تحت پوشش نهادهای حمایتی). *انتظام اجتماعی*، ۱۴ (۱)، ۱۵۵-۱۸۰.

حیدری، آ. و رضانی باصری، ع. (۱۳۹۴). بررسی رابطه جهت‌گیری ارزشی مدرن با هویت دینی و مقایسه جنسیتی آن: مورد مطالعه: دانش‌آموزان متوسطه شهر مرودشت. *جامعه‌پژوهی فرهنگی*، ۲ (۴-۲۹).

حیدری، آ؛ مرادی، ر. و کناری، ح. (۱۳۹۹). بررسی رابطه انواع جهت‌گیری ارزشی با نگرش به ساختار توزیع قدرت در خانواده (مطالعه موردی: زوجین شهر دوگنبدان). *جامعه‌شناسی نهادهای اجتماعی*، ۷ (۱۶)، ۱۸۵-۱۵۳.

ریانی، ع. و محمدزاده، ع. (۱۳۹۲). بررسی عوامل مؤثر بر شکاف نسلی ارزشی در مشهد با تأکید بر ارزش‌های دینی. *علوم اجتماعی دانشگاه فردوسی مشهد*، ۱۰ (۱)، ۱۱۶-۹۳.

رستگارخالد، الف؛ مشکینی، ق. و صالحی، ص. (۱۳۹۶). بررسی رابطه جهت‌گیری ارزشی با شهروندی زیست‌محیطی در بین شهروندان مناطق ۳، ۱۱ و ۱۹. *توسعه اجتماعی*، ۱ (۵۸-۳۷).

<https://doi.org/10.22055/qjsd.2017.13047>

ریتزر، ج. (۱۳۸۹). *مبانی نظریه جامعه‌شناختی معاصر و ریشه‌های کلاسیک آن* (ترجمه شهناز مسمی‌پرست)، تهران: نشر ثالث.

ساعی، م. و وطنی، س. (۱۳۹۴). بررسی رابطه بین میزان بهره‌مندی از رسانه‌های نوین و میزان پایبندی نسل جوان به ارزش‌های اجتماعی علوم اجتماعی، ۹ (۳۰)، ۱۷۳-۲۰۶.

شهرستان اراک - ۱۳۹۰). *مطالعات ملی*، ۱۴ (۲)، ۱۴۵-۱۶۸.
<https://doi.net/dor/20.1001.1.1735059.1392.14.54.7.3>

References

- Abercrombie, N. (1944). *Sociology*. translated by Hadi Jalili. Tehran: Ney Publication. [In Persian]
- Bauman, Z. (2003) *Liquid life liquid love on the frailty of human bonds*. translated by Erfan Sabeti, Tehran: Qoqnoos Publication. [In Persian]
- Benchmann, A., & Lemborg, S. (2013). Mapping actor roles in social media: Different perspectives on value creation in theories of user participation. *New Media & Society*, 15(5), 765-781. <https://doi.org/10.1177/1461444812462853>
- Boustani, D., & Chari Sadegh, M. (2013) Investigating the value structure and content of generations (case study of citizens over 18 years old in Kerman). *A Quarterly Journal of Socio-Cultural Strategy*, 2(6), 7-41. [In Persian] <https://doi.net/dor/20.1001.1.22517081.1392.2.1.1.5>
- Chehreh Azad, A., Rezapour Mirsaleh, Y., Chobforesh Zadeh, A., & Hashemi, A. (2023). The role of social intelligence in the relationship between value system and criminal thinking (Case Study: Teenagers from Families Covered by Support Institutions). *Journal of Social Order*, 14(1), 155-180. [In Persian]
- Crossley, N. (2005). Mapping reflexive body technique: On body modification and maintenance. *Body & Society*, 11(1) 1-35. <https://doi.org/10.1177/1357034X05049848>
- Corbin, J., & Strauss, A. (2015). *Basics of qualitative research: techniques and procedures for developing grounded theory*. Sage Publications.
- Elliot, A. (2022). *Contemporary social theory*. Routledge.
- Galland, O., & Lemel, Y. (2008). Tradition vs. modernity: the continuing dichotomy of values in european society. *Revue Française de Sociologie, an Annual English Selection*, 49(1), 153-186.
- Gamage Dehideniya, K.A., & Ekanayake, S.Y. (2021). The role of personal values in learning approaches and student achievements. *Behav Sci*, 11(7), 102. <https://doi.org/10.3390/bs11070102>
- Giddens, A. (2009). *Runaway World*. translated by Mohammadreza Jalaei poor. Tehran: Tarhe no Publication. [In Persian]
- Giddens, A. (1938) *Modernity and self - Identity: Self and society in the late modern age.*, translated by Naser Movafaghian. Tehran: Ney Publication. [In Persian]
- Grosch, K., & Rau, H.A. (2017). Gender differences in honesty: The role of social value orientation. *Journal of Economic Psychology*, 62, 258-267.
- Heidari, A., Moradi, R., & Konari, H. (2020). An

- شیرعلیزاده، ح؛ حقیقتیان، م. و محمدی، الف. (۱۳۹۹). تبیین جامعه‌شناختی تغییرات اولویت‌های نظام‌های ارزشی جوانان، مورد مطالعه: جوانان ۱۵ تا ۲۹ ساله شهر اردبیل. *تغییرات اجتماعی-فرهنگی*، ۱۷ (۶۴)، ۸۴-۹۸. <https://doi.org/10.22034/ssys.2022.1863.2320>
- صادقی، ر. و رضایی، م. (۱۳۹۸). بررسی تأثیر جهت‌گیری‌های ارزشی فرهنگی بر نوع نگرش به ازدواج جوانان در شهر تهران. *مطالعات راهبردی ورزش و جوانان*، ۱۸ (۴۵)، ۸۵-۱۰۱.
- ظهیری‌نیا، م. و آزاد ارمکی، ت. (۱۳۹۳). تحلیل کیفی جهت‌گیری ارزشی و ارتباط آن با تغییرات اقتصادی و اجتماعی در شهر بندرعباس. *مطالعات توسعه اجتماعی فرهنگی*، ۳، ۱۳۵-۱۵۳.
- گیدنز، آ. (۱۳۸۴). *چشم‌اندازهای جهانی* (ترجمه محمدرضا جلابی‌پور)، تهران: انتشارات طرح نو.
- گیدنز، آ. (۱۳۸۷). *تجدد و تشخیص جامعه و هویت شخصی در عصر جدید* (ترجمه ناصر توفیقیان)، تهران: نشر نی.
- مرادی، ش. و روحانی، ع. (۱۴۰۱). زیست جهان مقاوم در آستانه جوانی، مطالعه فرایند شکل‌گیری انتظارات فزاینده در جوانان. *پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی ایران*، ۱۱ (۳)، ۱۱۵-۱۳۸. <https://doi.org/10.22108/srsp.2023.135785.1861>
- معدنی، س. و خسروانی، ع. (۱۳۹۰). عوامل مؤثر بر جهت‌گیری ارزشی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی اراک. *مطالعات جامعه‌شناسی ایران*، ۳، ۱۲۳-۱۴۳.
- مهرداد، ه. (۱۳۸۰). *نظریه‌ها و مفاهیم ارتباط جمعی*. تهران: مؤسسه فرهنگی-پژوهشی فاران.
- نیک‌خواه، ه. بهروزیان، ب.، و فلاحی، ا. (۱۳۹۷). مطالعه جامعه‌شناختی ارزش‌های بین‌نسلی (مطالعه موردی: ساکنان شهرستان رودبار جنوب براساس نظریه زمینه‌ای). *جامعه‌شناسی نهادهای اجتماعی*، ۵ (۱۱)، ۲۸۹-۳۲۰. <https://doi.org/10.22080/ssi.2018.1917>
- نیک‌ملکی، م. و مجیدی، ح. (۱۳۹۲). شبکه‌های ماهواره‌ای فارسی زبان و هویت ملی و اسلامی جوانان (مطالعه موردی

- study about social factors affecting on value generation gap in Mashhad city with emphasis on religious values. *Ferdowsi University of Mashhad Journal of Social Sciences*, 10(1), 93-116. [In Persian]
- Roy, S. (2008). Elimination of fixed modes of a decentralized distributed estimator with inter-agent communication. *Conference on Decision and Control*, 8, 2545-2550.
- Schwartz, S. H., & Bilsky, W. (1994). Values and personality. *European Journal of Personality*, 8, 163-181. <https://doi.org/10.1002/per.2410080303>
- Rastegarkhaled, A., Meshkini, Gh., & Salehi, S. (2017). Investigate the relationship between individualism collectivism and environmental citizenship among citizens of regions 3, 11 and 19 of Tehran. *Journal of Social Development*, 12(1), 37-58. [In Persian] <https://doi.org/10.22055/qjds.2017.13047>
- Ritzer, G. (2010) *Contemporary sociological theory and it's classical roots: the basics*. translated by Shahnaz Mosamaparast. Tehran: Sales Publication. [In Persian]
- Saei, M., & Vatani, S. (2015). Examining the relationship between the level of benefit from new media and the level of adherence of the young generation to social values. *Journal of social Sciences*, 9(30), 173-206. [In Persian]
- Sadeghi, R., & Rezaei, M. (2019). Value-Cultural orientations and attitude toward marriage among youth in Tehran City. *Strategic Studies of Sport and Youth*, 18(45), 81-105. [In Persian]
- Touraine, A. (2021). *Return of the actor: Social theory in postindustrial society*. translated by Salman Sadeghi Zadeh, Tehran: Sales Publication. [In Persian]
- Tulviste, T., & Tamm, A. (2014). Informal language stimulation rather than corrective feedback matters in Estonian children's language performance. *Learning and Instruction*, 63, 101-221.
- Zhairinia, M., & Azadarmaki, T. (2014). Value Orientation and its relationship with economical and social changes in Bandar Abbas City. *Socio-cultural Development Studies*, 3(3), 135-153. [In Persian]
- investigation of the relationship between various value orientations and attitudes towards the power distribution structure in the family (Case Study: Couples from Dogonbadan City. *Sociology of Social Institutions*, 7(16), 153-185. [In Persian]
- Imani, A., Kaldi, A., & Saroukhani, B. (2021) Investigating the causes of the intergenerational gap and the conflict between students' discourse and the value system of urban society. *Urban Sociological Studies*, 11(41), 31-67. [In Persian] <https://www.doi.org/10.30495/uss.2022.691715>
- Ingelhart, R. (1994) *Culture shift in advanced industrial Society*. translated by Maryam Vatar, Tehran: Kavir Publication. [In Persian]
- Ingelhart, R., & Abramson, P.E. (1999). Measuring postmaterialism. *American Political Science Review*, 93(3). <https://doi.org/10.2307/2585581>
- Ingelhart, R. (2006). *Human Beliefs and Values*. Siglo Veintiuno.
- Kılıçkaya, S., Uçar, N., & Denizci Nazlıgül, M. (2023). A systematic review of the association between parenting styles and narcissism in young adults: From baumrind's perspective. *Psychological Reports*, 126(2), 620-640. <https://doi.org/10.1177/00332941211041010>
- Maadani, S., & Khosravani, A. (2011). Factors affecting the value orientation of Arak Islamic Azad University students. *Journal of Sociological Studies of Iran*, 2(7): 123-143. [In Persian]
- Maercker, A., Brewin, C. R., Bryant, R. A., Cloutre, M., Reed, G. M., van Ommeren, M., & Rousseau, C. (2013). Proposals for mental disorders specifically associated with stress in the International Classification of Diseases-11. *The Lancet*, 381(9878), 1683-1685. [https://doi.org/10.1016/s0140-6736\(12\)62191-6](https://doi.org/10.1016/s0140-6736(12)62191-6)
- Mehrdad, H. (2001) *An introduction to mass communication theories and concepts*. Tehran: Faran. [In Persian]
- Moradi, Sh., & Rouhani, A. (2023) Resistant Life-world at the threshold of youth: Studying the formation process of exceeding expectations in young adults. *Strategic Research on Social Problems in Iran*, 11(3), 115-138. [In Persian] <https://doi.org/10.22108/srsp.2023.135785.1861>
- Nikkhah, H., Zahirinia, M., Behrozian, B., & Fallahi, A. (2018). A sociological study on intergenerational values: A case study in Roudbar. *Journal of Sociology of Social Institutions*, 5(11), 289-320. [In Persian] <https://doi.org/10.22080/ssi.2018.1917>
- Nikmaleki, M., & Majidi, H. (2013) Farsi-language satellites and the youth's national and islamic identity (Case Study of Arak- 1390). *National Studies Journal*, 14(2), 145-168. [In Persian] <https://dorl.net/dor/20.1001.1.1735059.1392.14.54.7.3>
- Rabbani, A., & Mohamadzadeh, A. (2013). A survey